

ciální vůči větě druhé v tom smyslu, že věta druhá týká se podmínek mimo mzdy (platu). Pak by ohledně mezd (platů) platila zásada absolutní závaznosti, pro ostatní podmínky individuální smlouvy zásada relativní závaznosti. Pro toto řešení možno argumentovati zejména tím, že zákon použil pro oba případy zvláštního ustanovení, kterého by jinak nebylo třeba. Nebo lze pokládati ustanovení věty první za podrobnější vyjádření ustanovení druhé věty ohledně mezd (platů) a pak bude platiti i ohledně mezd (platů) i ohledně ostatních podmínek služební smlouvy zásada relativní závaznosti kolektivní smlouvy. V podstatě tedy spor o to, je-li na místě arg. a contrario či arg. a pari.

Jest přiznati, že při řešení druhém stává se věta první nadbytečnou. Tím ještě není věc řešena, ježto i takovou nadbytečnost jest předpokládati. Tato věc jest totiž významnou potud, že věta druhá by sama o sobě bez dalších změn neobstála, jako na druhé straně jest uvážiti obtíže, s jakými se setkáváme, jestliže by mělo býti v jedné a téže větě stanoveno, že kolektivní smlouva jest obsahem smlouvy individuální, i míru smluvní volnosti stran při sjednávání individuální smlouvy. S tohoto hlediska bylo by možné vykládati věc tak, že věta první stanoví závaznost kolektivní smlouvy, t. j. dává ustanovení o tom, že kolektivní smlouva jest obsahem smlouvy individuální. Zvláštního ustanovení o tom jest třeba, ježto právní řád nemá dosud všeobecného ustanovení a není-li takového speciálního předpisu, jest třeba — má-li kolektivní smlouva býti obsahem individuální —, aby strany sjednávající individuální smlouvu ujednaly, že kolektivní smlouva má býti podmínkami této individuální smlouvy. O tom judikatura nejvyššího soudu nepřipouští pochyb. Věta druhá pak má význam jen, že se jí určují meze pro odchýlná ujednání. Avšak při tom řešení naskytá se nová otázka, zda pak »podmínkami« věty druhé nerozumějí se pouze »mzdy (platy)« první věty. Než tato pochybnost nemá místa, uvážíme-li zcela všeobecné znění věty druhé, když — mělo-li by býti dosaženo posléze zmíněného účinku — stačilo spokojiti se také ve větě druhé slovy »mzda (plat)« na místo »podmínky«.

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Koaliční právo

§ 17 Z. o teroru. 664.

Zaměstnavatel nesmí při sjednávání smlouvy pracovní klásti takové podmínky, aby požadováním nějakého jednání, opominutí nebo snášení, jakého požadovati zaměstnavatel nemá práva, byl zaměstnanec, který se o práci uchází, nucen k takovému jednání, opominutí nebo snášení oba-

Podle toho by se podávalo, že odpor těchto dvou ustanovení jest odkliditi tím, že výklad jest vyvozovati ze vzájemné souvislosti obou vět. Ta nám pak umožňuje, abychom tu okolnost, že ve větě první bylo použito slov »o mzdách (platech)«, považovali za pouhé zdůraznění toho, že i o mzdách (platech) platí zásada závaznosti, aniž by se tím ubíralo něčeho na přípustnosti výhodnějších ujednání podle věty druhé.

5. Odchýlná ujednání.

Z předcházejících výkladů plyne, že jsou v individuální smlouvě přípustna ujednání odchýlná od kolektivní smlouvy, jen pokud jsou příznivější. V konkrétním případě nebude vždy snadno posouditi, zda to které ujednání jest »příznivější« než ono, které jest dáno kolektivní smlouvou.

Věc nepůsobí značnějších obtíží, jde-li o mzdu (plat), ač i zde (př. úkolová mzda) jsou spory. Tím obtížnější je věc při jiných »podmínkách«, jako při pracovní době, dovolené atd. Pro řešení nelze ovšem dáti všeobecného pravidla.

6. Sankce.

a) soukromopravní.

Úmluvy proti § 8/II jsou právně neúčinné (ius cogens). Byla-li tedy sjednána úmluva odchýlná od kolektivní smlouvy, pro zaměstnance méně příznivá, zůstávají obsahem individuální smlouvy podmínky stanovené kolektivní smlouvou.

b) trestní.

Zákon č. 251/1933 Sb. z. a n. co do závaznosti kolektivní smlouvy jest novinkou potud, že tuto zásadu zajišťuje také trestní sankcí (§ 10). Až dosud setkáváme se s tímto zajištěním pouze v zákoně o domácí práci.

Podle § 10 »přestupky tohoto zákona« trestají se podle živnostenského řádu (zákona), a to peněžitou pokutou od 100 do 5000 Kč. Pokutu jest při nedobytnosti přeměnití podle míry zavinění v náhradní trest vězení v trvání nejvýše 14 dnů. Došlo-li k opětovnému překročení, prodejnu okresní úřad uzavře.

vou, že nesplní-li kladenou podmínku, nebude do práce přijat. Zejména nesmějí takové podmínky vyvěratí z pohnutek národnostních, náboženských nebo politických. (§ 1. zák. o útisku.) (Rozh. nejv. soudu z 12. XII. 1933, Zm I 995/33. Sb. min. sprav. č. 885).

Unie horníků Čs. republiky v Trnovanech spolu s horníky J. R. a J. K. podala trestní oznámení toho obsahu, že když jmenovaní horníci v říjnu 1932 se ucházeli o přijetí do práce v dole a za

tím účelem se hlásili o přijetí u úřednice M. E., zaměstnané v centrálním ředitelství v Bilině, tato J. K. prohlásila, že jen oni dělníci přicházejí v úvahu, kteří jsou členy křesťansko-sociální hornické organizace a že, když jí odvětil, že jest bez významu, mu prohlásila, aby se hlásil ke svazu horníků německo-socialistických, a když K. odmítl, prohlásila mu, že práci nemůže dostat, a podobně také J. R., který na její otázku řekl, že je sociálním demokratem, prohlásila, že mu proto přijímací list dáti nemůže, a že chce-li býti přijat, že musí se přihlásiti k hornické organizaci křesťansko-sociální nebo ke svazu německo-socialistických horníků; když pak R. to odmítl, že mu prohlásila, že nemůže obdržeti práci.

Státní zastupitelství v Mostě navrholo potrestání M. E. pro přestupek podle § 1 zákona o útisku z 12. srpna 1921, čís. 309 Sb. z. a. n.

Okresní soud v Bilině rozsudkem ze dne 24. března 1934, č. j. T 53/33-13, zprostil obžalovanou podle § 259, čís. 2 tr. z., obžaloby a krajský jako odvolací soud v Mostě rozsudkem ze dne 24. května 1933, č. j. To 214/33, odvolání veřejného žalobce zamítl jako bezdůvodné.

Rozsudek soudu první stolice vzal v ohledu skutkovém za prokázány skutkové okolnosti tak, jak jsou uvedeny v hofejším stručném výtahu z trestního spisu, připojiv k tomu, že má za prokázáno na základě výpovědi centrálního ředitele, že obžalovaná M. E. nepřijímá dělníků na doly a není oprávněna je přijímati. Po stránce právní odůvodnil soud první stolice svůj výrok v podstatě takto:

V subjektivním směru vyžaduje se ke skutkové podstatě přestupku podle § 1 zák. č. 309/21, spáchaného využitím tísne druhého bezprostředně hrozící nebo vyhrůžkou újmy na právních statcích § 1 cit. zákona také úmysl, na tom, jemuž se vyhrožuje, vynutit jednání, jakož i přesvědčení pachatelovo, že nemá práva tohoto jednání na tom, jemuž vyhrožuje, požadovati. Oba svědci jednali s obžalovanou o přijetí do práce na dolech. Při vyjednávání o smlouvu vytkla obžalovaná jako úřednice ústředního ředitelství požadavek příslušnosti uchazeče o práci k určité politické hornické organizaci, pokud se týká nenáležitosti k určité hornické organizaci. Při vyjednávání o uzavření pracovní smlouvy může zaměstnavatel takový požadavek činiti, aniž by porušil ustanovení § 1 cit. zák., jak uvedený výklad skutkové podstaty tohoto zákonného ustanovení dokazuje. Obžalovaná nehozila jmenovaným svědkům újmu na jejich majetku, nevyužila jejich tísne, spočívající v jejich nezaměstnanosti, aby je přiměla, aby přistoupili k určité hornické organizaci, tento zlý úmysl obžalované není prokázán; jednaloť se spíše oběma stranám o vyjednávání za účelem uzavření oboustranné závazné smlouvy, při kterém každá smluvní strana může klásti podmínky pracovní smlouvy; poněvadž v uvedeném směru příslušnosti k určité hornické organizaci nebylo dosaženo dohody, nevedlo vyjednávání k cíli, při čemž arci není jisté, zda by bylo k uzavření smlouvy došlo, i kdyby předpoklady uvedené byly splněny. O nějaké vyhrůžce se strany obžalované, způsobiti oběma svědkům újmu nepřijetím jich do práce, na kterou jmenovaní neměli práva, anebo o nějakém podobném úmyslu obžalované nemůže býti řeči. K tomu přistupuje ještě, že obžalovaná nebyla oprávněna dělníky přijímati, takže ani nebyla s to, aby uzavřela smlouvu pracovní, i kdyby oba jmenovaní se byli požadavkům jí kladeným podvolili.

Odvolací soud poukázal na rozhodovací důvody prvního soudece a dodal toto:

Pokud jde o důvod zmatečnosti podle § 281, čís. 5 tr. ř., který odvolatel spatřuje v tom, že první soud nevzal zřetele k tomu, že žalovaná svědky, kteří se o práci ucházeli, ani nepoznámala a oba zamítla, ačkoli bylo její povinností, aby dělníky do práce se hlásící poznamenala a dále hlásila svému představenému, dlužno podotknouti, že okolnost ta netýká se výroku o rozhodných skutečnostech, takže rozsudek není vadný proto, že se soudce nevypořádal s onou skutečností, poněvadž se nemusil zabývatí okolností, která není složkou skutkové podstaty. Podle názoru odvolacího soudu byla by ta skutečnost jen vnitřním porušením služební povinnosti, kterému mohlo být odpomoženo stížností u centr. ředitele, podle jehož svědeckých údajů má sekretářka E. poznamenat, kdo se o práci na tu neb onu šachtu hlásí. Se zřením k dalším údajům ústřed. ředitele, že obžalovaná nemá práva dělníky přijímati, souhlasí odvolací soud v podstatě s řešením otázky viny prvním soudem pokud se týká toho, že pohrůžky hmotnou újmu či vědomého využitkování tísne bezprostředně hrozící tu nebylo, při čemž se ještě podotýká, že vyhrůžka (opověď způsobení újmy) nelze v jednání obžalované spatřovati též proto, že šlo o záležitost, na niž se nevztahovala její služební povinnost (totiž dělníky do práce přijímati), takže u obžalované nelze též spatřovati ve zjištěné skutkové podstatě využití jejího postavení jako »úředníka«, za něhož jí ostatně v její toliko výpomocné funkci sotva lze považovati, když jí meritorní rozhodování nepřisluší. Po stránce subjektivní vyhledává se ke skutkové podstatě přestupku podle § 1 zák. čís. 309/1921 kromě vědomí pachatelova, že hrozí jinému újmu, též úmysl vynutit na ohroženém nějaké konání, opominutí nebo snášení. Podle zjištěné skutkové podstaty nemohla obžalovaná, nemajíc v příčině té skutečnou rozhodující moc, míti ani takového vědomí ani takového úmyslu, obzvláště když z výpovědi svědků se podává, že tu nešlo o nějakou vzrušenou rozmluvu, takže výroky obžalované, ať se již staly tak, jak to oba svědci udávají, sluší spíše považovati za nezávazný rozhovor, který neobsahoval nějakého působení na vůli.

Uvedená odůvodnění obou nižších soudů nejsou po stránce právních názorů v nich vyslovených správná.

Rozsudek soudu první stolice uvádí sice celkem správně, že se ke skutkové podstatě přestupku § 1 zák. čís. 309/21 vyžaduje jednak vědomé využití hrozící tísne, nebo vyhrožování újmu na výdělku, k čemuž také přistupuje i využití postavení pachatelova jako zaměstnavatele, jednak úmysl pachatelův, aby vynutil na ohroženém jednání, opominutí anebo snášení, jehož požadovati pachatel nemá práva. První z obou uvedených složek (vyhrůžka újmu na výdělku) vylučuje soud první i druhé stolice, jednak poukazem na to, že šlo o dojednávání oboustranné smlouvy, při které každá strana může stanoviti své podmínky smlouvy, a že ohrožení »neměli práva na práci, o kterou se ucházeli«, jednak poukazem na to, že obžalovaná nebyla oprávněna dělníky do práce přijímati (čili, jak odvolací soud praví, nešlo o záležitost, na kterou se vztahovala služební povinnost obžalované).

S těmito důvody nelze souhlasiti.

Stě arci připustit, že při dojednávání pracovní smlouvy může každá strana klásti své podmínky, avšak právo to je do jisté míry omezeno potud, že podmínky smluvních stran nesmějí odporovati dobrým mravům, ani příslušným ustanovením platných zákonů, k nimž sluší obzvláště počítati i předpisy § 1 zák. o útisku; podmínky zaměst-

navatelem kladené proto nesmějí býti takového rázu, aby zaměstnanec, který se o práci uchází, požadováním nějakého jednání, resp. opominutí nebo snášení, jakého požadovati zaměstnavatel nemá práva, nutily obavou, že nepřijme-li kladené podmínky, nebude do práce přijat, k onomu jednání; nesmějí zejména vyvěřati z pohnutí národnostních, náboženských anebo politických, jak jasně vyplývá z ustanovení druhého odstavce § 1 zákona o útisku.

Právi-li rozsudek prostě, že ohrožení uchazeči »neměli právo na práci«, je nutno především zdůrazniti, že všichni občané uspořádaného státu mají ideální nárok na práci a k výživě postačující výdělek, jakož mají na druhé straně též povinnost, aby se řádnou prací zaměstnávali. Tomuto ideálnímu nároku na práci dostalo se do jisté míry též právní úpravy, zatím ovšem převážně v oboru práva veřejného (na příklad zákony o státní podpoře nezaměstnaných a o produktivní péči o nezaměstnané nouzovými pracemi). Proto lze říci, že nárok na práci je vůči státnímu kolektivu s hlediska veřejnoprávního beze sporu též nárokem právním.

Pokud měl ovšem rozsudek na mysli, že ohrožení uchazeči neměli soukromoprávního nároku proti zaměstnavateli, aby jim ona práce, o níž se ucházeli, byla dána, neboť měl zaměstnavatel úplně na vůli, aby je do práce přijal nebo jejich žádost o práci — správně jejich nabídku do práce — odmítl, nutno tomuto názoru plně přisvědčiti. Leč pro posouzení přestupku útisku nesejde vlastně na tom, zda ohrožený má právo na nějaké konání, opominutí atd., nýbrž rozhoduje, zda pachatel měl právo na konání, k jehož vynucení čelil jeho nátlak. Tu pak sluší říci, že v konkrétním případě bylo bezprávným, resp. protiprávním, jestliže zaměstnavatel ochotu svojí, přijmouti nabídku dělníků, aby do práce byli přijati, činil závislou na nějakém čínění, které od ohrožených uchazečů požadoval, práva k tomu nemá. Důvodem trestnosti jednání podle § 1 zák. o útisku, stejně jako důvodem trestnosti vydráždění není protiprávnost prostředku pachatelem užitého, nýbrž protiprávnost nároku, jež pachatel prostředkem tím vymáhá.

Jednáni obžalované M. E., pro které došlo k jejímu trestnímu stíhání, událo se v říjnu 1932, tedy v době, kdy nezaměstnanost dělnictva nejen v hornictvu, nýbrž téměř ve všech odvětvích byla značná a stále se stupňovala, čímž vyhlídka na získání výdělečného zaměstnání byly minimální, takže nelze pochybovati o tom, že dělníci R. a K., hlásící se — jsouce bez zaměstnání — u obžalované M. E. o práci na dolech, byli v tísní, což ostatně rozsudek soudu první stolice předpokládá, když uvádí, že obžalovaná nevyužila jejich tísně, spočívající v tom, že byli bez práce.

Ani další důvod, na který zvláště odvolací soud klade váhu, že totiž šlo o záležitost, na kterou se nevztahovala služební působnost obžalované, není příležitý; oba soudy přehlízejí, že obžalovaná při přijímání dělníků, třeba jí rozhodující slovo nepatřilo, spolupůsobila tím, že bylo jejím úkolem zapsati hlásící se dělníky do záznamu a hlásiti je svému představenému; obor její působnosti se tedy vztahoval na přijímání dělníků, byť i jen v tomto naznačeném začátečním stadiu, které však měla pro eventuální přijetí dělníka veliký význam proto, že, nezapsala-li obžalovaná hlásícího se dělníka do záznamu a neohlásila-li uchazeče svému představenému, byl uchazeč o práci ve skutečnosti vyloučen z přijetí, neboť nezaznamenáním byla dalšímu — a to rozhodujícímu — činiteli odňata možnost o přijetí uchazeče rozhodovati, neboť jméno uchazečovo a skuteč-

nost, že se o práci uchází, nepřišly mu vůbec k vědomosti. Odmítla-li obžalovaná uchazeče pojmuti do záznamu, rozhodla tím také v mezích působnosti jí svěřené o jeho žádosti.

Z toho, co uvedeno, plyne, že právní úvahy, na nichž spočívají rozsudky obou nižších stolic, jsou pochybené. Důsledkem toho je vadnost rozsudků i po stránce formální.

Odvolací soud zamítl totiž návrh, čelící k tomu, aby bylo zjištěno, že obžalovaná přes rozmluvu, kterou s oběma uchazeči podle skutkových zjištění měla, oba uchazeče do záznamu hlásících se dělníků skutečně zapsala; soud odvolací pokládal okolnost tuto — a na též stanovisku zřejmě stojí i první soud — neprávem za rozhodnou, ač jest naopak důležitou, jak již z toho, co uvedeno, vyplývá. Rozhodující důležitost má však okolnost ta pro posouzení subjektivní stránky činu s hlediska otázky, zda je dána i druhá ze složek, které tvoří skutkovou podstatu trestného činu.

Oba soudy dospěly k přesvědčení, že obžalovaná neměla úmyslu přiměti uchazeče o práci, aby přistoupili k určité hornické organizaci; odvolací soud se vyslovuje v tomto směru o něco jasněji než soudece první, uváděje, že obžalovaná neměla úmyslu vynutit na uchazečích nějaké konání, opominutí nebo snášení, že takového úmyslu ani míti nemohla, když z výpovědi obou uchazečů se podává, že tu nešlo o nějakou vzrušenou rozmluvu, takže výroky obžalované — ať se již staly tak, jak to oba tito svědci uvádějí — sluší spíše považovati za nezávazný rozhovor, který neobsahoval nějakého působení na vůli. Tvrzení obou rozsudků, že obžalovaná neměla úmyslu k ohrožených pohrůzkou újmou vynutit přístup k určité hornické organizaci, není v rozsudkových důvodech prvního soudece — kromě shora uvedených právně nesprávných úvah — vůbec odůvodněno a také to, co soud odvolací připojuje, že totiž nešlo o nějakou vzrušenou rozmluvu, není žádným důvodem, neboť pohrůžka může býti pronesena i rozmluvou naprosto klidnou, která právě proto může býti tím účinnější. Ostatně není jasné ani určité, co odvolací soud těmito slovy chtěl vyjádřiti; chtěl asi vyjádřiti myšlenku, že obžalovaná nešlo o to, aby činila na uchazeče nějaký nátlak, aby přistoupili k té neb oné organizaci dělnické, nýbrž spíše o upozornění, že, nejsouce organizováni, nemají vyhlídky na přijetí do práce, nebo o radu, aby, chtějí-li si zabezpečit přijetí do práce, vstoupili do té či oné organizace. Pro posouzení, zda takové posuzování výroků obžalované je správné čili nic, nebylo by zajisté bez významu zjištění té okolnosti, zdali obžalovaná uchazeče i po svých výrocích skutečně pojala do záznamu uchazečů; neboť učinila-li tak, poukazovalo by to k tomu, že přes to, že uchazeči odmítli zachovati se tak, jak jim obžalovaná doporučovala, žádosti jejich za zaznamenání jich přece vyhověla a vice versa, neučinila-li tak, bylo by lze usuzovati na zlý úmysl § 1 cit. zák. předpokládaný.

Pozemková reforma

§ 75 n. z.

665.

I. „Rozhodnutie“ štátného pozemkového úradu v medziach predpisov zák. č. 215/19 a 329/20 Sb. (zaopatrenie na zamestnancov na veľkom majetku pozemkovom) je púhym prehlásením strany. — II. Rozhodčia komisia podľa § 75 zák. č. 329/20 a 220/22 nie je správnym úradom podľa § 2 zák. o ss. Nál. nejv. spr. soudu z 4. novembra 1933, č. 17.926, Boh. A 10.829. Prejudikatura: Boh. A 4067/24, CCXXVIII/24.

Opatrenie (rozhodnutie) štpú-u v medziach predpisov § 9 zák. č. 215/19 a § 75 zák. č. 329/20

vo znení zák. č. 220/22, ukladajúcich štátu, aby spôsobom tam uvedeným postaral sa o zamestnancov na veľkom majetku pozemkovom, ktorí dosavadného zamestnania na majetku tom pozbyli tým, že zabranú nemovitost prevzal štát k účelom pozemkovej reformy, není rozhodnutím správneho úradu, ale púhym prehlásením štátu-u menom štátu ako strany, k zabezpečeniu zamestnancov spôsobom v zákone uvedeným povolanej.

Z tohoto opatrenia prípustná je dľa § 75 zák. č. 329/20 vo znení zák. č. 220/22 sťažnosť k rozhodčej komisii pre zaopatrenie zamestnancov na veľkom majetku pozemkovom (vlád. nar. zo 7. decembra 1922 č. 374 Sb.). Táto rozhodčia komisia nie je — podľa konštantnej judikatury nss-u Boh. A CCXXVIII/24 a Boh. A 4067/24 *) úradom správnym podľa § 2 zák. o ss, ale má táto komisia charakter rozhodčieho, stojaceho mimo organizáciu správnych úradov.

Je tedy sťažnosť do rozhodnutia tejto rozhodčej komisie k nss-u neprípustná.

Pracovní soudy

§ 28

666.

Z důvodů zmatečnosti uvedených v § 477 c. ř. s. lze odporovati jak rozsudku odvolacího soudu dovoláním, tak rozsudku pracovního soudu odvoláním ve sporech o hodnotu vyšší než 300 Kč. Rozh. nejv. soudu z 15. XII. 1933, R I 1190/33 Sb. min. sprav. 1169.

V řízení před soudy pracovními stanoví § 28, č. 4., zák. o prac. soudech, že ve sporech, v nichž hodnota předmětu sporu není vyšší než 300 Kč, lze se z rozsudku pracovního soudu odvolati, je-li řízení zmatečné proto, že straně byla nezákonným postupem odňata možnost před soudem projednávat. Příkladá-li zákon o pracovních soudech této vadě takovou závažnost, že označuje řízení jí stížené za zmatečné a připouští odvolání pro tuto zmatečnost i ve sporech, v nichž jinak jest odvolání vyloučeno neb aspoň omezeno, nelze míti za to, že tutéž vadu chce ve sporech o hodnoty vyšší považovati za méně závažnou. Mimo to stanoví § 34 zák. o prac. soudech, že rozsudku odvolacího soudu lze odporovati dovoláním z důvodů, ze kterých je přípustně dovolání v řízení před soudy řádnými, tedy také z důvodu § 500, č. 1 c. ř. s., je-li totiž rozsudek odvolacího soudu zmatečný pro některou z vad vyznačených v § 477 c. ř. s. Z toho plyne nepochybně, že důvody zmatečnosti, uvedené v § 477 c. ř. s., najmě i důvod podle § 477, č. 4., c. ř. s., jsou nejen důvody dovolacími, nýbrž že z nich může býti podáno i odvolání ve sporech o hodnoty vyšší než 300 Kč, neboť nelze se domnívati, že zákonodárce chtěl připustiti dovolání z rozsudku odvolacího soudu v rozsahu širším, než odvolání proti rozsudku pracovního soudu prvé stolice.

§ 28.

667.

Porušení ustanovení § 93 c. ř. s. zakládá zmatečnost i v pracovních sporech. Rozh. nejv. soudu z 15. XII. 1933, R I 1190/33, Sb. min. sprav. 1169.

V pracovních sporech jest podle § 23 zákona, č. 131/1931 Sb. z. a n., vyloučeno zastoupení advokátem v řízení před soudem pracovním jen

*) Boh. A 4067 (nál. z 29. X. 1924, č. 15.821). Poučení, připojené k opatření stpú-u podle § 75 náhr. zák., že není proti němu opravných prostředků v řádné cestě instancí, neodporuje zákonu.

Boh. A CCXXVIII. (usnes. z 8. X. 1924, č. 14.684). Rozhodčí komise pro zaopatření zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém v Praze (§ 75 náhrad. zák. a vl. nař. ze dne 7. prosince 1922, č. 374 Sb.) není správním úřadem po rozumu § 2 zák. o spr. soudě.

tehdy, nemá-li předmět sporu hodnotu vyšší než 1000 Kč. V souzené věci předmět sporu převyšuje daleko 1000 Kč, takže zastupování advokátem před pracovním soudem bylo přípustné. Žalovaná strana dala pro spor, o nějž jde, procesní plnou moc podle § 31 c. ř. s. Dr. Václavu S., advokátu v P. Tato plná moc ze dne 10. září 1930 byla vykázána již v předcházejícím řízení u krajského soudu a byla připojena ke spisům, když byly usnesením krajského soudu ze dne 5. října 1932, č. j. Ck VII 141/32-6, postoupeny pracovnímu soudu v P. Podle § 93 c. ř. s. mají se všechna doručení rozepře se týkající diti jmenovanému zmocněnci, jehož plná moc nebyla zrušena. Avšak usnesení pracovního soudu v P. ze dne 24. října 1932, č. j. Cpr IV 1666/32-7, jimž bylo ustanoveno ústní jednání na den 28. listopadu 1932, bylo doručeno jen žalované straně přímo, nikoliv jejímu jmenovanému zmocněnci dr. Václavu S., a tomuto doručení nelze přiznati platnost a procesuální účinnost, ježto se stalo proti výslovnému a určitému předpisu § 93 c. ř. s., který platí podle § 19 zákona o prac. soudech též pro řízení před soudy pracovními, pokud ovšem nejde o spor, jehož předmět nemá hodnotu vyšší než 1000 Kč. Věc se má tedy tak, jako by uvedené usnesení nebylo bývalo vůbec doručeno. Žalovaná strana se mohla spoléhati na to, že procesní soud bude dbáti zákonných předpisů, že dá doručiti předvolání k ústnímu jednání jejímu vykázanému zmocněnci a že proto není třeba, by se sama svými reprezentanty dostavila k ústnímu jednání, zvláště když nebyla podle § 183, čl. 1., c. ř. s., a § 19, odst. 3., jedn. ř. pro prac. soudy, č. 216/1931 Sb. z. a n. vyzvána, aby se dostavila k přeličení osobně. Na straně nelze požadovati, aby se sama přesvědčovala, zdali její procesní zmocněnec byl soudem k roku vyzvolen, aneb aby jej zpravila sama a prováděla tak úkon, ježž zákon ukládá soudu. Žalované straně byla tudíž nezákonným postupem soudu odňata možnost projednávat před pracovním soudem, ježto si právě pro toto projednávání zřídila zákonným způsobem advokáta. V řízení před řádnými soudy jest takový nezákonný postup důvodem zmatečnosti podle § 477, č. 4., c. ř. s.

S názorem odvolacího soudu, že porušení předpisu § 93 c. ř. s. zakládá zmatečnost jen ve sporech, v nichž jest nařízeno zastoupení advokátem (ve sporech advokátských), nelze souhlasiti. Zákon v § 93 c. ř. s. nečiní takového rozdílu a jest nasnadě, že strana, která zřídila řádné advokáta svým zmocněncem ve sporu, kde je to přípustné, může i ve sporu, v němž není zastoupení advokátem nařízeno, předpokládati, že se soud zachová podle předpisu zákona a že proto není třeba, by se dostavila k roku sama osobně. Odchylný názor, vyslovený v rozh. č. 4704*) Sb. z. a n., jehož se dovolával žalobce v odvolacím sdělení a jimž se patrně řídil i odvolací soud, byl nejvyšším soudem opuštěn v pozdějších rozhodnutích č. 9511*) a 10.435*) Sb. z. a n.

*) Váz. o b.č. 4704 (rozh. z 18. II. 1925, Rv I 1979/24). Porušení § 93 c. ř. s. jest zmatekem podle § 477, čis. 4 c. ř. s., jen ve sporu, v němž jest předepsáno zastoupení advokátem.

Váz. o b.č. 9511 (rozh. z 9. I. 1930, R II 434/29). Bylo-li předvolání k prvnímu roku doručeno přímo žalovanému, nikoliv jeho právnímu zástupci, nemá doručení platnost a procesuální účinnost a jde o zmatek podle § 477, čis. 4 c. ř. s.

Váz. o b.č. 10435 (rozh. z 10. I. 1931, R II 477/30). Tím, že obilka k roku, u něhož byl vydán rozsudek pro zmeškání, nebyla doručena právnímu zástupci žalovaného, vykázanému plnou mocí, nýbrž jen žalovanému osobně, byla žalovanému odňata možnost jednati na soudě (§ 477, čis. 4 c. ř. s.). Lhostejno, zda jde o spor, v němž jest nařízeno zastoupení advokátem, čili nic.

I. Ustanovení § 33 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n., že ve sporech uvedených v § 32 se věc projednává před odvolacím soudem znovu v mezích určených návrhy stran v odvolání, neznačí, že by musilo vždy nezbytně dojít k opětovnému projednání celé věci před odvolacím soudem.

II. Bylo-li rozsudku pracovního soudu pro zmeškání odporováno jen pro zmatečnost podle § 477, č. 4 c. ř. s., rozhodne odvolací soud o odvolání usnesením v zasedání neveřejném v senátě, který musí být složen ze tří soudců z povolání a dvou přísedících (§ 32 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n.). Rozh. nejv. soudu z 15. XII. 1933, R I 1190/33, Sb. min. sprav. č. 1169.

Pokud jde o pracovní spory hodnoty větší než 300 Kč, stanoví § 33, odst. 1., zákona o pracovních soudech, že věc se projednává před odvolacím soudem znovu v mezích určených návrhy stran v odvolání. Podle druhé věty prvního odstavce § 33 platí o odvolacím řízení obdobně ustanovení civilního řádu soudního o řízení před sborovými soudy první stolice jako soudy procesními — tedy v historických zemích předpisy § § 226 až 430 c. ř. s. — s těmito odchylkami:

1. že není třeba přípravných podání a

2. že strany se mohou dáti zastupovati každou svéprávnou osobou, která jest schopna před soudem jednat; nemusí tedy býti zastoupeny advokáty, ale na rozdíl od druhé věty prvního odstavce § 23 jest přípustné zastoupení advokátem v odvolacím řízení i ve sporech, jejichž předmět nemá hodnotu větší než 1000 Kč. Ačkoliv znění prvního odstavce § 33 zákona o pracovních soudech jest všeobecné, nelze přece trvat na neobmezené platnosti zásady opětovného projednání celé věci před soudem odvolacím ve sporech pracovních, a vylučovati možnost vyřízení odvolání v zasedání neveřejném důsledně a za všech okolností. Pro rozhodnutí o rekursu v souzené věci postačí se omeziti na otázku, zdali odvolací soud směl o odvolání z rozsudku pracovního soudu pro zmeškání rozhodnouti v zasedání neveřejném, když bylo tomuto rozsudku odporováno výslovně jen »z důvodů zmatečnosti podle § 28, čís. 4., zákona ze dne 4. července 1931, č. 131 Sb. z. a n., a § 477, č. 4., c. ř. s.« a odvolatelka učinila návrh jen na zrušení rozsudku pracovního soudu a předcházejícího řízení pro tuto zmatečnost. Právě-li zákon v § 33, že se projednává věc před odvolacím soudem znovu, tedy zajisté předpokládá, že táž věc byla již jednou, a to v první stolici projednána. Avšak o »projednání věci« nelze mluvit, byl-li prvním soudem vydán rozsudek pro zmeškání podle § § 396 a 442, odst. 1., c. ř. s. Na základě odvolání z rozsudku pro zmeškání, jež uplatňuje jen odvolací důvod zmatečnosti podle § 28, čís. 4., zákona o pracovních soudech a § 447, č. 4., c. ř. s., nelze tedy před odvolacím soudem projednávat celou věc znovu, když o ní dosud vůbec jednáno nebylo. Nejde tu přece o žalobu, nýbrž o odvolání, a soud druhé stolice má vydati rozhodnutí jako soud odvolací, jsa při tom omezen návrhy stran v odvolání (§ 33, odst. 1., věta první, zák. o prac. soudech). Kdyby v takovém případě bylo ustanoveno ústní jednání odvolací, nesměl by odvolatel účinně přednáseti teprve před odvolacím soudem své věcné námítky proti žalobnímu nároku, když je promeškal již tím, že se nedostavil k ústnímu jednání v první stolici. Opačný výklad by odporoval duchu zákonných ustanovení § § 396 a 442, odst. 1., c. ř. s., vedl by k průtahům rozepře, odporoval by tedy požadavku urychleného řízení v pracov-

ních sporech (§ § 19 a 24 jedn. ř. pro pracovní soudy, č. 216/1931 Sb. z. a n.) a činil by vlastně zbytečným jednání v první stolici, neboť strany by pak nepotřebovaly před pracovním soudem v první stolici vůbec jednat, nýbrž mohly by svoji pracovní látku přednésti teprve soudu odvolacímu. Prováděti ústní jednání před soudem odvolacím jen za účelem rozhodnutí o tom, zdali je tu vytýkaná zmatečnost rozsudku pro zmeškání podle § 28, čís. 4., zák. o prac. soudech a § 477, č. 4., c. ř. s., bylo by zbytečné, neboť o tom lze rozhodnouti na základě spisů a příslušných zákonných ustanovení, není však k tomu třeba jednati se stranami. Ve stejném smyslu rozhodovala soudní praxe již za platnosti zákona o živnostenských soudech (viz na př. č. 47 sb. rozh. živn. soudů, příl. Věst. čs. min. sprav. a č. 2581*) sb. rozh. živn. soudů, příl. Věstníku býv. rak. min. sprav. a v důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona o pracovních soudech — tisk senátu 352/1930) bylo řečeno, že, pokud jde o opravné řízení, souhlasí ustanovení osnovy v celku s předpisy zákona o soudech živnostenských, které se v praxi osvědčily, až na to, že v § § 34 a 35 je připuštěno i dovolání na nejvyšší soud. Z těchto úvah plyne, že se odvolací soud nedopustil vytýkané zmatečnosti (§ 477, č. 4., c. ř. s.) tím, že rozhodl o odvolání žalované v zasedání neveřejném. Není oprávněna ani výtká stěžovatelčina, že odvolací soud neměl o odvolání rozhodnouti ve formě usnesení. Pro řízení před odvolacími soudy ve sporech uvedených v § 32 zák. o prac. soudech platí — jak bylo již uvedeno — podle § 32 téhož zákona v zemích historických obdobně ustanovení § § 226 až 340 c. ř. s. a nelze tu proto použiti předpisu § 473 c. ř. s. Avšak v tomto případě nemohl odvolací soud vydati své rozhodnutí ve formě rozsudku, ježto neprováděl ústní líčení, nýbrž rozhodl o odvolání v zasedání neveřejném. Rozhodnutí ve formě rozsudku by mohl vydati podle obdoby § 390 c. ř. s. jen po provedeném ústním líčení. Nezbyvalo tedy, než aby vydal rozhodnutí ve formě usnesení podle obdoby § 425, odst. 1., c. ř. s. Do usnesení odvolacího soudu ve věcech pracovních, jímž bylo zamítnuto odvolání podané pro zmatečnost, lze si pak stěžovati rekurssem podle § 36 zák. o prac. soudech a § 519, čís. 1., c. ř. s. (viz rozhodnutí čís. 12.184, 12.258 sb. n. s.*), jak žalovaná také činí. Z odůvodnění napadeného usnesení lze seznati, že odvolací soud odvolání vyřídil věcně, že je tedy zamítl. Užil-li při tom slova »odmítl«, jde jen o nesprávné vyjádření.

Nejvyšší soud se obíral též otázkou v rekursu nedotčenou, zdali odvolací soud byl řádně obsazen, když o odvolání rozhodl v senátě složeném ze tří soudců z povolání a dvou přísedících, neboť kdyby tomu tak nebylo, zakládalo by to zmatečnost podle § 34, odst. 1., zák. o prac. soudech a

*) Sb. rozh. živn. soudů č. 47. (Rozsudek zem. soudu v Brně jako soudu odvolacího z 24. XI. 1927, č. Ck I 426/27-9.) Nové projednání věci před odvolacím soudem podle § 31 zák. o živn. soudech jest nepřipustné, jestliže byl proti odvolateli v první stolici živnostenským soudem vydán rozsudek pro zmeškání. V á z. ob č. 12184 (rozh. z 15. XII. 1932, R I 1050/32, v »Prac. právu«, roč. XII., str. 499). I v řízení před pracovními soudy platí o připustnosti rekursu proti usnesením odvolacího soudu za odvolacího řízení ustanovení § 519 c. ř. s.

V á z. ob č. 12258 (rozh. z 12. I. 1933, R II 502/32, v »Prac. právu«, roč. XII., č. 498). Proti usnesení krajského soudu, jímž bylo rozhodnuto o rekursu z usnesení pracovního soudu o námítkě jeho věcné nepřipustnosti, jest dovolací rekurs nepřipustný.

Podle druhé věty druhého odstavce § 36 zákona čís. 131/1931 Sb. z. a n. jest rekurs k nejvyššímu soudu přípustný jen proti usnesením odvolacího soudu v pracovních sporech, vydaným za odvolacího řízení, a to jen za podmínek § 519 c. ř. s.

§§ 503, čís. 1., a 477, čís. 3., c. ř. s., k níž jest přihlížeti i z úřadu. Nejvyšší soud dospěl k názoru, že odvolací soud byl řádně obsazen, a to z těchto úvah: V § 32 zák. o prac. soudech jest výslovně ustanoveno, že o odvoláních ve sporech o hodnotu vyšší než 300 Kč rozhoduje odvolací soud v senátě složeném ze tří soudců z povolání, z nichž jeden předsedá, a dvou přísedících. Tento předpis o obsazení odvolacího soudu jest rázu veličního, jehož znění jest úplně jasné a — zejména srovná-li se s předpisy §§ 31 a 36, odst. 2., téhož zákona, upravujícími jednak obsazení odvolacího soudu ve sporech, v nichž hodnota předmětu není vyšší než 300 Kč, jednak složení soudu rekursního. — nepřipouští jiného výkladu, než že senát odvolacího soudu musí býti takto složen vždy, jakmile rozhoduje o odvoláních ve sporech o hodnotu vyšší než 300 Kč, při čemž zákon nečiní rozdílu v tom směru, zdali jde o rozhodování o odvo-

lání po ústním líčení nebo v zasedání neveřejném. Ježto uvedený předpis zákona jest velící a zcela jasný, nelze uvažovati o jeho vhodnosti a účelnosti.

Exekuce

§ 112

669.

Vnucený správce jest oprávněn (§ 109 ex. ř.) dáti zaměstnanci spravovaného statku výpověď, aniž k tomu potřebuje svolení exekučního soudu podle § 112 ex. ř. Rozhodl-li exekuční soud přece o svolení, odepřev je, pokud se týče vzav zpět výpověď danou vnuceným správcem, nelze toto usnesení exekučního soudu považovati za opatření podle § 114, první odstavce ex. ř. a nebylo vymáhajícím věřiteli bráněno, by je nenapadl rekurse. Rozh. nejv. soudu z 19. X. 1933, R II 369/33, Váž. obč. 12.920.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

Sociální pojištění

§ 149

670.

Pokud trvá pojistný poměr ve smyslu zák. č. 33/1888 ř. z., není pojištěnec povinen platiti náklady svého ošetření ve veřejné nemocnici. Nál. nejv. spr. soudu z 25. XI. 1933, č. 19.871, Boh. A 10.890. Prejudikatura: srov. Boh. A 4502, 4976/25.*)

Nárok čs. státu (II. chirurgické kliniky Karlovy university v Praze) na náhradu útrat, povstalých léčením st-lky na této klinice, který proti ní v řízení správním byl uplatněn, vznikl v září 1932, kdy st-lka byla tam ošetřována. St-lka byla poukázána k léčení na uvedenou kliniku jako do veřejné nemocnice Nemoc. pojišťovnou soukromých úředníků a zřízenců v Praze jako její členka nemocenským pojištěním povinná a u ní pojištěná. Dlužno proto oprávněnost řečeného nároku posuzovati podle právních norem o nemoc. pojištění zaměstnanců platných i v době jeho vzniku, t. j. podle zák. z 30. března 1888, č. 33 ž. z. ve znění zák. z 15. května 1919, č. 268 Sb. (sr. Boh. A 3559/24, 6743/27 a 9289/31).

Na sporu jest pak otázka, zda člen pojišťovny, podrobený zákonné pojistné povinnosti, ošetřovaný na její poukaz ve veř. nemocnici, má ze zákona plynoucí závazek, aby útraty tím vzniklé nemocnici nahradil, odepřela-li tak učiniti poji-

šťovna. Otázku tuto nutno zodpověděti záporně z těchto úvah:

Podle § 1 zák. č. 268/19 jest pro případ nemoci pojištěna skupina zaměstnanců tam blíže označená. Pojištění toto nastává ex lege. V § 6 zák. č. 33/1888 ř. z., resp. v čl. II. zák. č. 268/19 určuje se obsah nároku na poskytování nemoc. podpor, příslušejících pojištěnci po dobu nemoci, a neskončí-li dříve, stanoví se tam podpůrná doba na 39 neděl od počátku nemoci. V čl. VII. tohoto zák. uvádějí se pak pokladny (pojišťovny), které jako nositelky pojištění provádějí nemocenské pojištění, nařízené v § 1. Z těchto ustanovení plyne jasně úmysl zákona, aby určitému okruhu osob, které si opatřují své příjmy v podstatě zhodnocením své pracovní síly, v případě onemocnění a tím nastalé výdělečné nezpůsobilosti bylo zajištěno po dobu nemoci, nejméně pak po 39 neděl, jednak bezplatné lékařské ošetření, potřebné léky a jinaké terapeutické pomůcky (§ 6, odst. 2., č. 1. zák. č. 33/1888 ř. z.), jednak nemocenská podpora, potřebná k jejich výživě v době nemoci (§ 6, odst. 2., č. 2. tohoto zák.). Tyto zákonné nároky, příslušející osobám ex lege nemocensky pojištěným proti nemoc. pokladnám, jsou nepodmíněčné a na majetkových poměrech jejich úplně nezávislé. Podle § 8 zák. č. 33/1888 ř. z. může jim býti poskytnuto místo bezplatného lékařského ošetření, potřebných léků a nemocenského bezplatného léčení v nemocnici. Leč ani v takovémto případě nemůže býti požadována od člena pokladny, nemoc. pojištění povinně podrobeného, podle ustanovení nemoc. zák. žádná náhrada útrat, vzniklých jeho nemocnickým ošetřováním, neboť podle 3. odst. cit. paragrafu jest jen nemocenská pokladna povinna nahraditi veř. nemocnici útraty, vzniklé léčením a ošetřováním svého onemocnělého člena ve veřejné nemocnici až do doby čtyř neděl. Nemocnice nabývá tedy právního nároku na náhradu těchto útrat vždy toliko proti dotčené pokladně.

Z toho plyne, že nemocnice jest po zákonu oprávněna požadovati zapravení léčebných a ošetřovacích útrat za člena nemocenské pokladny výhradně a jediné od ní, nikoli však od jejího člena samého (sr. Budw. 4638 A, Boh. A 4502 a 4976/25). Někjaký subsidiární závazek jeho k náhradě oněch útrat v případě, že pokladna odepře je zaplatiti, zákon nezná a nemůže býti odvozen z pouhého faktu léčení, je-li k náhradě léčebného podle zákona povinna po určitou dobu jen pokladna.

*) Boh. A 4502 (nál. z 11. III. 1925, č. 4740). Obec na Moravě není podle zákona z 20. května 1914, č. 19 z. z., povinna nésti 1/3 nákladů, jež vznikly Zemskému fondu ošetřováním člena nemocenské pokladny ve veřejné nemocnici za dobu, o kterou byl déle než 4 neděle ošetřován.

Boh. A 4976 (nál. z 5. X. 1925, č. 18.472). Závazek nemocenské pokladny k úhradě nákladů spojených s nemocnickým ošetřením člena rodiny pojištěncevy podle zák. čl. XIX: 1907 resp. XXI: 1898.

Boh. A 3559 (nál. z 5. V. 1924, č. 274/23). Posuzující zákonnost nálezu vyvlastňovacího (vyvlastnění povolujícího), vydaného v první stolici na základě staršího zákona, musí se druhá stolice řídití tímto starším zákonem, nikoli zákonem novým, zatím vyhlášeným, leč by zákon nový obsahoval předpis rázu kogentního, jemuž by i předechozí pravoplatná úprava poměru toho musila ustoupiti.

Boh. A 6743 (nál. z 24. IX. 1927, č. 19.061). Rozhoduje za platnosti zák. z 19. srpna 1925, č. 203 Sb., o odvolání proti odepření licence k soukromému prostředkování koupě a prodeje nemovitostí a úvěru, jež se stalo před účinností tohoto zákona, musí min. obch. své rozhodnutí založiti na tomto zákoně.

Boh. A 9289 (nál. z 26. V. 1931, č. 23308/29). Nastal-li pojistný případ před účinností zákona č. 184/28, dlužno předpoklady náhradní povinnosti zaměstnavatelovy posuzovati podle ustanovení 2. odst. § 20 zák. č. 221/24, nikoli podle § 13 zák. č. 184/28, třebaš bylo o ní rozhodováno v době, kdy již patil tento zákon.

V daném případě vycházel žal. úřad z právního názoru, že poměr st-lky k nemocenské pojistovně soukromých úředníků a zřízenců v Praze jest soukromý. Tento právní názor jest úplně nesprávný. St-lka náležela nesporně k okruhu osob, které podle § 1 zák. č. 268/19 jsou ex lege podrobeny obligatornímu nemocenskému pojištění. Její nemocenská pojistná povinnost plyne proto přímo ze zákona samého a je na vůli st-lky a její zaměstnavatelky zcela nezávislá. Nucené nemocenské pojištění, upravené příslušnými normami jako jeden z oborů pojištění sociálního, které se pokládá za úkol státní péče sociální, jest povahy veřejnoprávní. Pokladny (pojišťovny), které podle čl. VII. zák. č. 268/19 pojištění provádějí jako jeho nositelé, jsou korporace veřejnoprávní tímto úkolem pověřené. Proto také poměr osoby, podléhající ex lege nucenému nemoc. pojištění, k těmto nositelům pojištění jest poměrem veřejnoprávním. Práva a povinnosti z poměru toho vyplývající nejsou upraveny smluvně nějakou soukromoprávní dohodou, nýbrž stanoveny jsou obligatorně zákonnými normami a předpisy na základě nich vydanými. Stížnost vytýká proto právem, že žal. úřad vychází z mylného, zákonu se přičiicím názoru, pokládá-li řečený poměr za soukromoprávní.

Z toho, co shora bylo již uvedeno, plyne pak také, že nezákonným jest právní názor čs. úřadu, stížností rovněž napadený, že poměr st-lčin k jmenované pojišťovně není na závađu, aby vymáhala léčebné útraty přímo na st-lce jako osobě léčené, nehledíc k tomu, že byla členkou Nemoc. pojišťovny soukr. úředníků a zřízenců v Praze. Neboť byla-li st-lka touto pojišťovnou ve smyslu ustanovení § 8 zák. č. 33/1888 ř. z. poukázána k léčení na II. chirurgické klinice university Karlovy v Praze, tedy do veřejné nemocnice, byla tato nemocnice oprávněna požadovati léčebné toliko od pojišťovny jako nositelky pojištění st-lčina, nikoli však od ní samé. Pro takovýto nárok není v zákoně nikde opory. Při tom jest pro dnešní spor bez právního významu skutečnost, že pojišťovna odepřela léčebné zapraviti a otázka, z jakého důvodu tak učinila, poněvadž tyto momenty na povinnost st-lčinu nahraditi léčebné chirurgické klinice podle toho, co bylo shora řečeno, nemají žádného vlivu.

Nař. rozhodnutí, ukládající st-lce povinnost, aby léčebné, o něž jde, nahradila jí sama, spočívá tedy na právních názorech, jež nejsou ve shodě se zákonem.

§ 150. 671.

Pojištěnec, jehož rodinný příslušník byl okr. nemoc. pojišťovnou podle § 150 zák. č. 221/24 poukázán k léčení do veřejné nemocnice, není povinen nahraditi nemocnici rozdíl mezi skutečnými náklady ošetrovacími a tím, co pojišťovna podle § 150 cit. zák. zaplatila. Nál. nej. spr. soudu z 7. XI. 1933, č. 15.396, Boh. A 10.833.

Prejudikatura: Boh. A 10.515.*)

Na sporu jest jediné otázky, zda st-l jako pojištěnec okres. nemoc. pojišťovny v Košicích jest

*) Boh. A 10.515 (nál. z 4. V. 1933, č. 7365, v »Právo v ním právu«, roč. XII., č. 554). Pojištěnec, jehož příslušník rodiny na poukaz okresní nemocenské pojišťovny podle § 150 zákona o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří, č. 221/1924 Sb., léčen byl ve veřejné nemocnici, není povinen nahraditi nemocnici rozdíl mezi skutečnými náklady ošetrování a tím, co pojišťovna nemocnici podle § 150 cit. zák. zaplatila.

Boh. A 5371 (nál. z 11. II. 1926, č. 16.981/25): Okresní dělníky pojišťující pokladny na Slovensku nemohou odepřiti náhradu poloviny útrat nemocničního léčení svých členů s poukazem na § 3 zák. čl. XXI. z r. 1898, který pro obor nemocenskáho pojištění pozbyl platnosti ustanovením § 206 zák. čl. XIX. z r. 1907.

povinen zapraviti tamní státní nemocnici za svou dceru jako svého rodinného příslušníka, léčeného na poukaz řečené pojišťovny v této veřejné nemocnici, rozdíl mezi ošetrovací sazbou a úhradou, kterou jí okres. nemoc. pojišťovna zaplatila.

Touto spornou otázkou zabýval se nss již v nál. Boh. A 10.515/33. V nálezu tomto vyslovil a zevrubně odůvodnil právní názor, že pojištěnec, jehož příslušník rodiny na poukaz okr. nemoc. pojišťovny podle § 150 zák. o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří č. 221/24 byl léčen ve veřejné nemocnici, není povinen nahraditi nemocnici rozdíl mezi skutečnými náklady ošetrování a tím, co pojišťovna nemocnici podle § 150 cit. zák. zaplatila. Setrváváje při tomto právním názoru i v nynějším, zcela obdobném sporu, odkazuje nss podle § 44 jedn. ř. co do bližšího jeho odůvodnění na důvody v cit. nálezu obsažené.

K vývodům zástupce žal. úřadu, přednesenými při veřejném líčení, budíž uvedeno toto:

Zástupce žal. úřadu poukazoval nejprve k tomu, že podle dříve platného právního stavu rodinné pojištění, resp. jeho dávky nebyly povinnými tak, jak tomu bylo u pojišťoven dávek příslušejících pojištěnci samému. Poukaz tento jest sice správný, ale pro řešení sporné otázky nelze z něho nic vytěžiti, ježto nyní platí v příčině léčení a ošetrování příslušníků rodiny pojištěnce ve veřej. nemocnicích pro nemoc. pojišťovny, na něž se vztahuje zák. č. 221/24, § 150 tohoto zák., což zástupce žal. úřadu sám výslovně uznává. Pokud pak z materiálů, týkajících se genese této normy, snažil se dolíčiti, že min. zdrav. při parlamentárním projednávání osnovy cit. zák. o sociálním pojišťování usilovalo domoci se změny ve prospěch veřej. fondů, jež hradí nedobyté ošetrovací útraty ve veřej. léčebných ústavech, spojené s ústavním léčením a ošetrováním rodinných příslušníků, a hájilo názor, že při vymáhání zbytku těchto nezaplacených útrat bude postupováno stejně jako při vymáhání jich od ošetrovanců samých, resp. jejich ascendentů, descendentů a manželů, stačí k tomu uvést, že pro výklad zákona jest rozhodným především jen to, co jest v něm vyjádřeno. Projev úmyslu zákonodávce není proto možno hledati jinde, než právě jen v zákoně samém. Co nelze z něho samého ani přímo vyčísti ani logickými pochody soustavného výkladu vyvoditi, není projeveným úmyslem zákonodávce, t. j. zákonodárných sborů. Nejsou jimí zejména projevy jednotlivých činitelů, učiněné za parlamentárního projednávání osnovy zákona, neboť nikoli tyto projevy, nýbrž jediné a výhradně text zákona jest předmětem usnášení zákonodárného sboru. Projevy jinaké mohou sice někdy býti pomůckou výkladovou, nikdy však do té míry, aby doplňovaly nebo nahrazovaly text zákona něčím, co v něm samém pověděno není (Boh. A 2571/23). *) Ani v § 150 ani v žádném jiném ustanovení zák. č. 221/24 není obsažena norma, podle níž by pojištěnec byl povinen zaplatit ze svého zbytek nákladů za léčení a ošetrování příslušníka své rodiny ve veřejné nemocnici, neuhrazeného pojišťovnou, která ho tam k léčení a ošetrování poukázala. Takový závazek pojištěncův není možno zkonstruovati ani logickými pochody soustavného výkladu ostatních předpisů cit. zákona v jejich vzájemné souvislosti (§ 6 o. z. o.).

Paragraf 150 zák. č. 221/24 ustanovuje v první větě, že pojišťovna náklady za léčení a ošetro-

*) Boh. A 2571 (nál. z 28. VI. 1923, č. 5252): O významu projevu jednotlivých činitelů zákonodárných sborů pro výklad zákona.

vání příslušníků rodiny ve veř. nemocnicích platit nemusí. Ustanovení toto nutno čísti v souvislosti s předcházejícím § 149, kde se praví, že, je-li nemocný pojištěnec ošetřován ve veřejné nemocnici, je pojišťovna povinna, jsou-li tu podmínky § 95, nahraditi nemocnici pouze náklady za léčení a ošetřování podle poslední třídy až do čtyř týdnů, to však i tenkrát, došlo-li k ošetřování ústavnímu bez souhlasu pojišťovny. Rozdíl mezi oběma ustanoveními je tedy jen, že pojišťovna léčebné a ošetřování, vzniklé ve veř. nemocnici, za pojištěnce samého musí platit podle § 149 po dobu tam určenou vždy, ať ho do nemocnice poukázala, resp. s jeho léčením tam souhlasila či nikoli, kdežto za příslušníka rodiny je povinna je platit toliko v tom případě, když ho tam k léčení a ošetřování poukázala (§ 150, 2. věta). Neprospech pojišťovny, o němž mluvil zástupce žal. úřadu, záleží arci proti § 8, odst. 3., starého nemoc. zák. v tom, že pojišťovna nyní v tomto případě musí platit část nákladů za léčení a ošetřování rodinného příslušníka, kdežto finanční výhoda, o které se zmiňuje prejudikát Boh. A 10.515/33, spočívá zase v tom, že pojišťovna neplatí celé tyto náklady podle poslední třídy jako u pojištěnce podle § 149, nýbrž toliko určitou část jich, jež jest nyní stanovena nepřetržitým penízem 2 Kč denně.

Pensijní pojištění

§ 1. 672.

Pokud šlo o poměr služební, nikoliv společenský, třebaže zaměstnanec nedostával plat v určité výši, nýbrž odměnu upravenou podle rozsahu prací jím samým v podniku zaměstnavatelově vykonaných. Rozh. nejv. soudu ze 7. X. 1933, R II 236/33, Váž. obč. 12.894.*

Odvolací soud zjistil, že žalovaný je vlastním zeměměřičské kanceláře, že původně přijal manžela žalobkyně Pavla M-a, nemajícího autorisaci k tomuto povolání, za společníka, uzavřev s ním dohodu, že M. obdrží 50 proc. čistého zisku z celé kanceláře, že tato dohoda platila v letech 1919 a 1920, byla pak pozmeněna v ten způsob, že M-ovi náleží jen zisk z těch prací, které skutečně vykoná, ať již M-em samým získaných, ať žalovaným mu přidělených, a že důvodem této změny vzájemného poměru bylo, že bylo žalovanému Richardem H-em vytýkáno, že koupil drahé přístroje a tím zvýšil režii, načež žalovaný prohlásil, že on je pánem, nedá si do toho mluvit, a proto že od nynějška to zařídí tak, že M. a druhý spolupracovník Richard H. budou dostávat jen 50 proc. odměny z prací, jež vykonají. Dále zjistil odvolací soud, že žalovaný M-ovi přiděloval práce, jež byly zaneseny do zápisního deníku a jež M. byl povinen konati, a mimo to mu svěřil větší práci s pozemkovou reformou související, a to práci zřejmě rozsáhlejší, ana do vystoupení M-ova ze služeb žalovaného po tolika

* Váž. obč. 202 (rozh. z 17. VI. 1919, R I 232/19). Proto pouze, že zaměstnavatelská odměna záleží v podílu na zisku, nepřetvárá smluvní poměr býti poměrem služebním, podrobeným za ostatních zákonných podmínek pravomocí soudů živnostenských.

Váž. obč. 7845 (rozh. z 3. III. 1928, Rv I 795/27). Při služební smlouvě jest sice zaměstnanec povinen pracovat pod vedením zaměstnavatele a podle jeho poukazů, není však od něho osobně odvislým.

Obchodním zmocněncem může býti i samostatný obchodník (i tichý společník), nevyžaduje se však, aby obchodní zmocněnec byl k principálu v poměru odvislosti. Požadavek odvislosti zaměstnanec nelze dovoditi ani ze zákona o obchodních poměncích.

Váž. obč. 10402 (rozh. z 19. XII. 1930, R II 439/30, v Pracovním právu, roč. X., str. 213). Rozlišující znaky mezi smlouvou služební a smlouvou o dílo.

letech ukončena nebyla, a že mu vůbec dával rozkazy, kam má jíti a co udělati. Konečně bylo zjištěno, že M. nebyl vázán na určité kancelářské hodiny a že do kanceláře chodil velmi nepravidelně, aniž mu to bylo žalovaným vytýkáno. Právní názor odvolacího soudu o povaze smlouvy zde v úvahu přicházející není správný. § 1152 obč. zák. nepředpisuje, že plat musí býti ujednan v určité výši, naopak ponechává ujednání platu vůbec úmluvě stran a zvláštní zákony o námezdních poměrech, na příklad § 14 zák. o obchodních poměncích, jednají výslovně o případech, kdy plat zcela nebo zčásti byl ujednan v podílu na zisku (Sb. n. s. čís. 202). Rozhodnými znaky služební smlouvy jsou, že jde o osobní a hospodářské poručení zaměstnaného v organismu podniku zaměstnavatelova, zvláště o práci podle nařízení a dispozic zaměstnavatelových s jeho prostředky pracovními, o osobní povinnost zaměstnavatelskou a o jeho osobní nárok na práci (Sb. n. s. č. 7845 a 10.402). Veškeré tyto složky vyplývají ze skutečnosti odvolacím soudem, jak svrchu uvedeno, zjištěných. Z tohoto zjištění vychází též najevo, že Pavel M. neměl podílu na zisku a na ztrátě v podniku žalovaného a že mu naopak byla jako odměna upravena peněžní částka podle rozsahu práce jím samým v podniku tom konaném, a proto nelze tu mluvit o společenské smlouvě po rozumu § 1175 obč. zákona. Šlo-li o poměr služební, jak odvolací soud správně rozpoznal, podléhal Pavel M. pojistné povinnosti podle § 1 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 Sb. z. a n., jenž jedině se na něho vztahuje, neboť výjimky § 2 se na tento případ nehodí. Na to, jak Pavel M. sám hleděl na svůj poměr k žalovanému, nesejde a jde jen o to, dlužno-li objektivně uznati poměr pracovní.

§ 1. 673.

Pojistná povinnost obchodního zástupce. Nál. nejv. spr. soudu z 28. dubna 1933, č. 7524, Boh. A 10512. Prejudikatura Boh. A 7129/28, 9144/31 a j.*

Jádrem sporu jest otázka pensijní pojistné povinnosti st-le jako obchodního zástupce firmy Kavoprůmysl v době od 1. května 1923, tedy v

* Boh. A 3977 (nál. z 3. X. 1924, č. 16.598). Zástupce na provisi, který podle smlouvy s firmou, pro kterou cestuje, neval na sebe závazků konati nějakou činnost, a který není k firmě v poměru podřízenosti a vázanosti na rozkazy firmy, není ve služebním poměru ve smyslu § 1 zák. z 5. února 1920, č. 89 Sb. (zák. o pensijním pojištění) a nepodléhá tedy pensijnímu pojištění.

Boh. A 4330 (nál. z 17. I. 1925, č. 821). Cestující na provisi, který podle smlouvy s firmou, pro kterou cestuje, neval na sebe závazků konati nějakou činnost, a který není k této firmě v poměru podřízenosti a vázanosti na její rozkazy, není ve služebním poměru ve smyslu § 1 zák. z 15. května 1919, č. 268 Sb., a nepodléhá tedy nemocenskému pojištění.

Boh. A 7129 (nál. z 7. III. 1928, č. 5445). Inspektor pojišťující společnosti, který podle smlouvy se společností, pro kterou zprostředkuje pojišťovací obchody, není k ní v poměru podřízenosti, není ve služebním poměru ve smyslu § 1 zák. z 15. května 1919, č. 268 Sb., a nepodléhá tudíž nemocenskému pojištění.

Boh. A 7548 (nál. z 12. XI. 1928, č. 23.360/27). I. K výkladu pojmu »poměr služební« podle § 1 zák. č. 89/1920. — II. Podléhá akvizitér pojišťovny pojistné povinnosti pensijní? — III. Závislost hospodářská nepatří k pojmovým znakům služebního poměru.

Boh. A 8582 (nál. z 3. V. 1930, č. 7321 v »Prac. právu«, roč. IX., č. 131). Předpokladem pro založení pojistné povinnosti podle § 1 pens. zák. není, aby práce, k nimž se zaměstnanec služební smlouvou zavázal, byly jím skutečně také vykonávány.

Boh. A 9144 (nál. z 24. III. 1931, č. 4641 v »Prac. právu«, roč. X., čís. 231). I. Hospodářská závislost není podstatným pojmovým znakem smlouvy služební. — II. Podléhá zástupce pojišťovny pensijní povinnosti pojistné podle zák. č. 89/20?

Boh. A 9389 (nál. z 23. IX. 1931, č. 12.672, v »Prac. právu«, roč. XI., čís. 363). Podléhá obchodní jednatel pojistné povinnosti pensijní podle zák. č. 89/20?

době platnosti zák. č. 89/20, podle kterého ji žal. úřad také posuzoval. Základním předpokladem pro pensijní povinnost určité osoby podle § 1, odst. 1., tohoto zák. jest, aby osoba ta byla v poměru služebním. Podle ustálené judikatury nss-u (srv. na př. Boh. A 3977/24, 4330/25, 7548/30, 8582/30, 9144/31, 9389/31) sluší služebním poměrem rozuměti ony vztahy, které vyplývají pro kompaciscenty z uzavřené smlouvy služební ve smyslu § 1151 o. z. o., podle něhož služební smlouva vzniká, zaváže-li se někdo konati po nějakou dobu jinému služby. Podstatným znakem služební smlouvy na straně zaměstnancově je tedy závazek konati zaměstnavateli služby. Z této jeho povinnosti pak vyplývá, že zaměstnanec v příčině konání služeb jest vázán rozkazy zaměstnavatele, z čehož pak plyne poměr vázanosti a podřízenosti zaměstnance k rozkazům zaměstnavatele. Ze stejného právního hlediska vychází také žal. úřad, jak z odůvodnění nař. rozhodnutí je zřejmo, a stížnost jeho správnost nepopírá. — Pensijní pojistnou povinnost st-lovu popřel žal. úřad z toho důvodu, že na základě smlouvy uzavřené mezi st-lem a firmou z 21. června 1923 a jeho výpovědi dospěl k úsudku, že ve smluvním poměru mezi nimi sjednaném nelze shledati takové pojmové znaky podřízenosti a vázanosti st-le k rozkazům firmy, které by byly s to, aby tento smluvní poměr bylo možno kvalifikovati jako poměr služební ve smyslu § 1151 o. z. o., takže tu chybí nezbytný předpoklad pro pojistnou povinnost st-lovu, vyžadovaný v § 1, odst. 1., pens. zák.

Stížnost, vytýkajíc nař. rozhodnutí nezákonnost, snaží se naproti tomu z jednotlivých ustanovení řečené smlouvy a z dopisů firmy, které předkládá, dovoditi, že st-l k firmě v poměru služebním byl.

Jde tedy o to, zda v poměru mezi st-lem a firmou lze shledati shora uvedené podstatné pojmové znaky smlouvy služební. Vzájemný jejich smluvní poměr byl vymezen smlouvou z 21. června 1923, které se dovolává jak žal. úřad, tak i stížnost. Její obsah jest nesporný, neboť stížnost netvrdí, že byl snad v rozporu se skutečným stavem, nebo že by ustanovení smlouvy byla změněna souhlasnou vůlí stran. Stížnost nenamítá zejména, že by smluvní poměr st-le k firmě v době před uzavřením uvedené smlouvy byl upraven podstatně jinak. Obsah smlouvy té jest proto především rozhodný pro posouzení právní povahy vzájemného služebního poměru mezi st-lem a firmou, a tedy základem pro řešení sporné otázky.

Stížnost vytýká, že ustanovení této smlouvy žal. úřad náležitě neoceníl. K odůvodnění této výtky poukazuje na body 1 a 3, 9, 13 a 15 smlouvy, podle kterých byl st-li pevně vyměřen ravnou pro sbírání objednávek, který byl povinen systematicky zpracovati a vlepiti v něm reklamní plakáty, prodej zboží měl se diti jménem společnosti, jež sama měla vésti korespondenci, st-l nebyl oprávněn stornovati objednávky, musil navštívití zákazníky v jednom měsíci, zaslati firmě denní zprávu, jež si také vyhradila předepisovati st-li cestovní tury a požadovati od něho cestovní návrhy, které směly býti provedeny jen s jejím svolením a schvalovati objednávky. Stížnost dovolává se dále dopisu firmy z 22. ledna 1924, jímž firma st-li sdělila, že i nejzapadlejší vesničku musí navštívití jednou za dva měsíce, a jak si má při tom počínati, pak dopisů ze 6. března 1924, 13. září 1923 a z 24. července 1924, v nichž mu ukládá, kam se má k sjednání obchodu odebrati a konečně dopisů z 25. září a 7. října 1925, jimiž urgovala dodá-

vání denních zpráv a žádala vysvětlení, proč v uvedených tam dnech neprováděl akvizici. Všemi těmito poukazy snaží se stížnost doložit, že st-l byl ve všech směrech na firmě závislý, nebyl oprávněn samostatně rozhodovati a neměl podnikatelského rizika. Z toho dospívá pak stížnost k závěru, že st-l byl k firmě v poměru služebním.

Leč stížnosti nelze dáti za pravdu. — Proti vývodům stížnosti nutno poukázati k tomu, že uvedená zastupitelská smlouva, sjednaná mezi st-lem a firmou o akvizování objednávek na zboží za provisi, jest smlouvou dvoustrannou. Takové smlouvy již podle svého pojmu a právní povahy obsahují vzájemné povinnosti a závazky obou smluvních stran. Samostatnosti obchodního zástupce (jednatele, zprostředkovatele), jakým st-l podle obsahu smlouvy z 21. června 1923 byl, není na újmu, jestliže jsou v ní vymezeny určité jeho povinnosti, a je-li působnost jeho omezena místně na určité území nebo jinak věcně po určitých stránkách. Takováto omezení vyplývají přirozeně již z povahy věci samé, z podstaty a účelu zprostředkovatelské činnosti obchodního zástupce a ze smluvního poměru, do něhož osoba taková vstupuje. Vytyčují-li ona ujednání jako součást smlouvy určité meze, v nichž se st-l při uvedené své činnosti jednatelské podle těchto svých smluvních závazků musil pohybovati, a stanoví-li se jimi okruh jeho povinností a vůbec rámec jeho činnosti s určitými povinnostmi a výhradami pro firmu, jsou tato ustanovení jen výplní obsahu sjednané smlouvy. Taková smluvní ustanovení, resp. omezení, plynoucí ze samé podstaty dvoustranné smlouvy, nezakládají však o sobě ještě podřízenosti a vázanosti, charakterisující pojmově poměr služební a nečiní proto ještě obchodního zástupce (jednatele) nesamostatným zaměstnancem firmy, není-li tu zvláštních ustanovení, která by svědčila o jeho podřízenosti a vázanosti k rozkazům firmy (srv. Boh. A 7129/28 a 9144/31).

Ve shora uvedených momentech, které stížnost relevuje, nelze však ani jednotlivě ani v souhrnu jich shledati tyto podstatné pojmové znaky služebního poměru, zejména uvážili se proti tomu souhlasné údaje ze st-le a zástupce firmy o samostatnosti st-lově při vyvíjení jeho akviziterské činnosti pro firmu, na které žal. úřad v nař. rozhodnutí poukázal. Stížnost tvrdí také, že st-l neměl podnikatelského rizika, z čehož dovozuje jeho nesamostatnost a existenci jeho služebního poměru k firmě. Činí tak neprávem.

St-l nebyl honorován za určitou práci, po nějakou dobu konanou, jak to má § 1151 o. z. o. na mysli, nýbrž jen za úspěch své zprostředkovatelské činnosti, totiž provisi z uskutečněné objednávky, jím zprostředkované. Jemu nedostalo se odměny za služby pro firmu vykonané, nehledíc k jejich výsledku, nýbrž jen tehdy, došlo-li k prodeji zboží, jeho prostřednictvím objednaného. Riziko sebe intensivnější, leč neúspěšné jeho činnosti zprostředkovatelské, šlo tedy na vlastní vrub st-lův. Podnikatelské riziko st-lovo spočívalo právě v tom, že jeho námaha mohla býti úplně marná, a on přes ztrátu času, práci a případné hotové výdaje nedocílil odměny (provisy). Riziko jeho činnosti postihovalo tedy jeho. Mimo to podle výslovného ujednání měl dále ještě risik 20% delcredere při dubiosních pohledávkách, v čemž dlužno spatřovati také podnikatelské riziko.

Vezme-li se náležitý zřetel k úmyslu smluvních stran, jak z obsahu smlouvy z 21. června

1923 proniká, a na celkový obraz činnosti st-logy, žal. úřadem zjištěné, nelze shledati, že by smlouva ta nebyla žal. úřadem náležitě oceněna, jak mu stížnost vytýká, ani že by nebyl spisy doložen a byl nelogický úsudek žal. úřadu, že mezi st-lem a firmou poměru služebního nebylo. Důsledkem toho není možno uznati důvodnou ani námitku nezákonnosti nař. rozhodnutí.

§ 5.

674.

I. Zaměstnavatel ručí zaměstnanci (jeho pozůstalým) za škodu, kterouž mu úmyslné nebo z nedbalosti způsobil tím, že opomenutím přihlášky k pensijnímu pojištění nastala ztráta pojistného nároku.

II. Nároky pozůstalé vdovy po zaměstnanci podle zákona o pensijním pojištění jsou rázu veřejnoprávního a nemohly býti zkráceny dohodou mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Rozh. nejv. soudu z 7. X. 1933, R II 236/33, Váž. obč. 12.894.*)

Ad I. Žalovaný se snaží doličiti, že i kdyby Pavel M. pojistné povinnosti podléhal, zažalovaný nárok by nebyl opodstatněn jednak proto, že by nároky M-ovy, pokud se týká jeho pozůstalých proti nositeli pojištění opominutím přihlášky, nebyly dotčeny a nebylo by tudíž příčinné souvislosti mezi opominutím žalovaného (zaměstnavatele) a tvrzenou škodou, jednak že všeobecných předpisů o náhradě škody nelze použít tam, kde zákonodárce na porušení předpisů stanoví zvláštní sankci, jakž se stalo v zákoně o pensijním pojištění, která vylučuje platnost všeobecných předpisů o náhradě škody pro obor porušení ohlašovací povinnosti podle uvedeného zákona. Rozhodnutí nejvyššího soudu Sb. n. s. čís. 8411 nehodí se na souzenou rozepři, neboť se týká případu nemocenského pojištění podle zákona čís. 221/24. Nemocenské pojištění je vybudováno na zásadě pojištění ze zákona (ipso jure pojištění). Pojištění řídí se tam stavem skutečným, vzniká počátkem výkonu služeb povinně pojištěných a je zásadně nezávislé na podání přihlášky a na jejím obsahu. Z toho vyplývá, že při nemocenském pojištění v pravidelných případech zaměstnanci z porušení zákonné povinnosti zaměstnavatelovy škoda vůbec vzejítí nemůže, a je tedy v tomto oboru pojištění žaloba zaměstnance nebo jeho pozůstalých proti zaměstnavateli, opřená o porušení ohlašovací povinnosti, neopodstatněna proto, že pojištěnec nebo jeho pozůstalí mohou a mají své nároky uplatňovati proti nositeli pojištění, a učinili-li tak včas a řádně, jim — jak již řečeno — škoda vůbec vzejítí nemůže. Jinak se to má u pensijního pojištění. Neboť zásada ipso jure pojištění byla již první novelisací zákona, t. j. čís. nařízením ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák., opuštěna a nahrazena ustanovením, že každý zaměstnanec jest bez ohledu na zaplacení prémie pojištěn, byl-li přihlášen (Dr. Emil Hendrych: »Zákon o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců« 4). Podle § 73 jsou zaměstnavatelé povinni hlásiti příslušnému ncsiteli pojištění do čtrnácti dnů po nastoupení služby všechny své zaměstnance pojištěním povinné a v téže lhůtě oznamovati změny služebního poměru rozhodné pro pojištění, zejména změny platové. Pojistné nároky vyměřují se podle počtu tak zv. příspěvkových měsíců, t. j. podle počtu měsíců ztravených v zaměstnání pojištěním povinném. Stala-li se přihláška včas, započítají se veškeré služební měsíce jako měsíce příspěvkové, nestala-li se však včas, započítá se služební doba teprve od měsíce, ve kterém se přihláška k pojištění stala, dodatečně nebo pojistná po-

vinnost z úřední moci (výměrem pensijního ústavu nebo politického úřadu) dodatečně byla zjištěna (§ 73, odst. [7]). Dobu zaměstnání pojištění povinného podle těchto pravidel nezapočítanou lze získati jen skutečným doplacením prémie, a to nejdéle do šesti let od splatnosti té které prémie počítajíc. Po vzniku pojistné události (invalidita, smrt) nepřipouští se však dodatečně ohlášky a okolnosti do té doby nehlášené jsou pro nárok pojistný nerozhodné (§ 73, odst. [7]), takže opominutím přihlášky může nastati i úplná ztráta nároku zaměstnancova, pokud se týká nároku pozůstalých po zaměstnanci. Je tedy nasnadě, že v tomto oboru pojištění nelze příčinnou souvislost škody s porušením ohlašovací povinnosti zásadně vyloučiti, neboť porušení to je tu v poměru nutné podmínky ke škodě, a že nelze důvodně za to míti, že ustanovení § 73 zák. o pens. pojištění a ustanoveními trestními (§ 81 a násl.) je dotčen soukromoprávní závazek zaměstnavatelův k náhradě škody (§ 1295 obč. zák.) zaměstnanci, kterouž mu ať úmyslně, ať z nedbalosti způsobil tím, že opominutím přihlášky nastala ztráta pojistného nároku (viz dr. Emil Hendrych, str. 187). Praxe nejvyššího soudu připouští tedy takové žaloby (na př. Sb. n. s. 11.511, 11.031 a j.).

Ad II. V souzeném případě by bylo šlo o nárok pozůstalé vdovy, zakládající se na zákoně o pensijním pojištění. Takový nárok je rázu veřejnoprávního, nejsou pouhým příslušníkem nebo soukromoprávním důsledkem smluvního poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, a proto nemohl býti tento nárok zkrácen dohodou mezi zaměstnancem Pavlem M-em (manželem žalobkyně) a zaměstnavatelem (žalovaným). Tvrzení, že se M. nároku na náhradu škody z opominutí ohlašovací povinnosti žalovaného vzdal a že proto ani žalobkyně takového nároku nemá, proto neobstojí (Sb. n. s. 5804). Ježto pak první soud, vycházejce z mylného právního stanoviska, celou řadou námitek proti zažalovanému nároku se neobíral, postupoval odvolací soud správně, když rozsudek soudu první stolice podle § 496, čís. 3 c. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu, aby v těchto směrech jednání doplnil.

*) Váž. obč. 5804 (rozh. z 2. III. 1926, R II 6126). Zaměstnavatel jest povinen náhradou škody rodinným příslušníkům pojištěnce, učinil-li v přihlášce vědomě nebo z nedbalosti nespravedlivé údaje. Nároky rodinných příslušníků pojištěnce proti pensijnímu ústavu mají povahu nároků veřejnoprávních a nemohou býti zkráceny dohodou zaměstnavatele se zaměstnancem.

Soudy jsou vázány pravoplatnými rozhodnutími, jež vydaly správní úřady ve věcech pensijního pojištění v mezích své působnosti.

V otázce příčinné souvislosti náhradních nároků dlužno se obrátiti otázkou, zda výše pojistných nároků řídí se výší přihlášených či zjištěných služebních požitků zaměstnancových a zda rodinní příslušníci pojištěnce měli možnost brániti se proti výměře důchodů, provedené na základě přihlášených služebních požitků.

Váž. obč. 8411 (rozh. z 26. X. 1928, Rv I 162/28, v »Prac. právu«, roč. VIII., str. 31). Zaměstnanec nemá proti zaměstnavateli nárok na náhradu škody z důvodu, že zaměstnavatel nevyhověl řádně ohlašovací povinnosti podle § 19, pokud se týče § 18 (1) a) zák.

Váž. obč. 11031 (rozh. nejv. soudu z 23. IX. 1931, R I 238/31, v »Prac. právu«, roč. XI., str. 30, č. 310, a str. 32, č. 317).

Zaměstnavatel, jenž nepřihlásil zaměstnance k pensijnímu pojištění, jest práv pozůstalým po zaměstnanci náhradou toho, co by byli obdrželi od pensijního ústavu, kdyby se byla stala přihláška podle předpisu.

Váž. obč. 11511 (rozh. z 31. III. 1932, Rv I 132/31, v »Pracovním právu«). Domáhá-li se pozůstalý po zaměstnanci na zaměstnavateli náhrady škody, již prý mu způsobil tím, že nepřihlásil zaměstnance k pensijnímu pojištění, bylo výhradně na něm, by dokázal především, že zaměstnanec podle způsobu svého zaměstnání podléhal pojistné povinnosti.

Právnícky nepřesné je tvrzení, že příslušník rodiny pojištěncovy má proti pojišťovně derivativní nárok na nemocenské ošetřování, odvozený ze základního nároku pojištěncova. Neboť jen pojištěnec sám jest důsledkem své obligatorní pojistné povinnosti, plynoucí z ustanovení § 2 zák. o soc. pojištění, v právním poměru k pojišťovně, nikoli však příslušník jeho rodiny. Nárok na nemocenské ošetřování nepřísluší příslušníku rodiny jako oprávněnému subjektu, nýbrž toliko pojištěnci, a jest jedním z jeho vlastních samostatných nároků proti pojišťovně. To vyjadřuje zákon sám v § 96 I. pod č. 1 in fine, kde se praví: »Pojištěnec má dále nárok na nemocenské ošetřování příslušníků rodiny.« (§ 96.) Z předpisu toho plyne tedy jasně, že subjektem takového nároku jest jen pojištěnec. Příslušník rodiny nemůže proto nikdy vystoupiti přímo proti pojišťovně s nárokem na nemocenské ošetřování. Nárok takový má a může uplatniti jen pojištěnec. Přitom jest pojišťovně ponecháno úplně na vůli, splní-li tento jeho nárok poskytnutím lékařské pomoci, potřebných léků a jiných terapeutických pomůcek nemocnému příslušníku rodiny pojištěnce v jeho domácnosti či poukáže-li ho k léčení a ošetřování do nemocnice. Použije-li pojištěnec tohoto, jen jí samé neomezeně přísluší jejího oprávnění, na něž však pojištěnec nemá právního vlivu, nelze nahlédnouti, proč by touto volbou pojišťovny pojištěnec, jenž spolu se zaměstnavatelem v placeném pojistném uhrazuje pojišťovně také pojištění příslušníka své rodiny pro případ nemoci, měl přesto hraditi ^{2/13} nákladů za léčení a ošetřování svého nemocného příslušníka rodiny v nemocnici, kam ho pojišťovna ze své vůle, někdy snad jen ve svém vlastním zájmu z úsporných důvodů k léčení a ošetřování poukázala. Opačný názor byl by přímo v rozporu s tendencí zák. o soc. pojištění, jehož zřejmým úmyslem jest zajistit hospodářsky slabým vrstvám zaměstnanců bezplatnou pomoc v případě nemoci, a to nejen jim samým, nýbrž také jejich rodinným příslušníkům.

Poukazuje-li zástupce žal. úřadu k tomu, že pojištěnec má nárok jen na nemocenské ošetřování příslušníků své rodiny, t. j. jen na lékařskou pomoc, léky a jiné terapeutické pomůcky, kdežto nemocnice poskytuje mimo lékařské ošetřování a léčiva ještě ubytování, stravu, úklid, otop, osvětlení atd., jest k tomu poznamenati, že podle § 145, odst. 1., zák. č. 221/24, nemoc. pojišťovna může místo dávek podle § 95 I a II. č. 1 a 2 poskytnouti na své úhrady léčení a ošetřování v nemocnici. Tímto ustanovením byl pro takový případ změněn rozsah nároku pojištěncova na nemoc. ošetřování příslušníků rodiny, normovaný v poslední větě č. 1 odstavce L 95 tak, že kromě dávek zde ustanovených (lékařská pomoc, léčiva a jiné terapeutické pomůcky, jež se tu označují souborným názvem »nemocenské ošetřování« a jež spadají pod pojem »léčení« ve smyslu § 145), rozšiřuje se v § 145 nárok pojištěnce a dávková povinnost pojišťovny při ústavním léčení rodinného příslušníka také na ošetřování nemocného v nemocnici. Do jaké míry je pak pojišťovna povinna nahraditi nemocnici náklady a ošetřování, ustanovuje v příčině pojištěnce § 149 a v příčině jeho rodinného příslušníka § 150.

Ošetřováním v nemocnici, o němž v obou těchto paragrafech se mluví, nutno ostatně rozuměti podle přirozeného významu, jaký slovo to má v obecné mluvě (§ 6 o. z. o.), též ubytování, stravu atd. Je-li pak pojišťovna podle § 150 povinna nahraditi nemocnici určitou část nákladů za léčení a ošetřování podle poslední třídy, plyne z toho, že v této části nahrazuje jak vlastní léčení,

tak i náklady ošetrovací, v nichž jest zahrnuta úplata za byt, stravu atd. O nějakém extensivním výkladu § 150 nemůže býti proto řeči.

Tvrdí-li se dále, že příslušník rodiny pojištěncovy, ošetřovaný ve veř. nemocnici na poukaz pojišťovny, jest k nemocnici v témž poměru jako každý jiný ošetřovanec, který není nemocensky pojištěn, není možno s tím souhlasiti. Vztah obou kategorií ošetřovanců k nemocnici jest naopak s hlediska právního podstatně různý. Příslušník rodiny pojištěncovy, jenž byl poukázán pojišťovnou k léčení a ošetřování do veřejné nemocnice, nevstupuje tím jako subjekt do žádného právního poměru k ní, nýbrž jen pojišťovna, jež ho tam poukázala a poukazem tímto založila právní poměr mezi sebou a nemocnicí, jehož předmětem jest léčení a ošetřování poukázaného rodinného příslušníka pojištěncova. Z tohoto, taktó založeného právního poměru vznikne pak veř. nemocnici ex lege podle § 150 jen proti pojišťovně nárok na náhradu části nákladů za jeho léčení a ošetřování, který ve své podstatě jest nárokem ex titulo versionis in rem ve smyslu § 1042 o. z. o. Poněvadž mezi nemocnicí a ošetřovaným poukázaným žádného právního poměru není, nemůže vzniknouti pro něho ani závazek k náhradě zbytků nákladů léčebných a ošetrovacích, k jehož úhradě pojišťovna podle § 150 povinna není. Naproti tomu u ošetrovance, který jako příslušník rodiny osoby, nepodrobené nemocenské pojistné povinnosti podle zák. č. 221/24, vstoupí z vůle vlastní, resp. z vůle osoby, která po zákonu jest povinna postarati se o jeho léčení, do nemocnice za účelem léčení a ošetřování, vzniká tímto jedním právní poměr mezi ním, resp. osobou povinnou starati se o jeho léčení, z čehož plynou pak pro ně také důsledky v příčině úhrady nemocničních nákladů.

Kromě všeobecných úvah, čerpaných z předpisů zák. č. 221/24 a jeho účelu, jimiž odůvodnil nss svůj právní názor, vyslovený v nál. Boh. A 10.515/33, dovolal se pro jeho správnost — ježto šlo stejně jako v nynějším sporu o případ, který dlužno posuzovati i podle norem platných na Slovensku — také pozitivního předpisu § 6 lit. b) zák. čl. XXI:1898, který obsahuje výslovnou normu, že členové nemoc. pokladen jsou povinni ošetrovací výlohy v nemocnicích platit sami jen tehdy, nepřipadají-li vcelku nebo částečně na řád nemoc. pokladny.

Proti tomu namítal zástupce žal. úřadu, že § 206 zák. č. XIX:1907 ponechal pro obor nemocenského pojištění v platnosti toliko § 9 zák. čl. XXI:1898, a že jinak pro obor nemoc. pojištění neplatí žádné jiné ustanovení tohoto zákonného článku, což prý nss již několikrát ve svých nál., na př. Boh. A 5371/26, vyslovil.

Námítka tato jest bezdůvodná. Zák. článek XIX:1907 obsahuje výslovnou derogaci doložku toliko v § 205, v níž se ustanovuje jen, že dnem 1. července 1907, kdy nabývá účinnosti tento zákon, pozbývají platnosti §§ 142 a 143 zák. čl. XVII:1884, jakož i zák. čl. XIV:1891. Je zřejmé nepochybné, že na tomto místě, kde se právě jedná výslovně o derogaci určitých norem, o zrušení zák. čl. XXI:1898 není zmínky. Lze z toho právem souditi, že kdyby byl zákonodárce zamýšlel zrušiti také všechna ustanovení zák. čl. XXI:1898 — kromě § 9 — byl by to zřejmé také již v § 205 vyjádřil. To se však nestalo ani zde ani na jiném místě.

V § 206 jest vysloveno, že vedle ustanovení v tomto zákoně obsažených zůstávají i nadále v platnosti třetí odstavce § 15 zák. čl. XIV:1876, jakož i ustanovení § 9 zák. čl. XXI:1898 v obvodě platnosti těchto zákonů. Z toho, že zákono-

dárce uznal zde za vhodné, k zamezení možných pochybností a nedorozumění výslovně ustanoviti, že § 9 zák. čl. XXI:1898 zůstává vedle ustanovení zák. čl. XIX:1907 v platnosti, není ještě možno úsudkem a contrario dovozovati, že pro obor nemoc. pojištění všechna ostatní ustanovení zák. čl. XXI:1898 byla proto zrušena. Úsudek takový vedl by také k absurdnímu důsledku. Vyplyvalo by totiž z něho nutně, že byly zrušeny také na př. § 1 o zřízení zem. fondu pro ošetřování nemocných, § 7 o tom, kdo hradí ošetrovací útraty v případě chudoby ošetrovanců k placení povinných, § 8 o povinnostech domovské obce atd. A právě tyto důsledky, k nimž vedl by shora uvedený právní názor, projevený zástupcem žal. úřadu, svědčí o jeho nesprávnosti. Důvod, proč v § 206 zák. čl. XIX:1907 obsaženo jest výslovně ustanovení o ponechání v platnosti § 9 zák. čl. XXI:1898, je také uveden v nál. Boh. A 5371/26, jehož zástupce žal. úřadu se výslovně dovolával. V něm byl však vysloven jen právní názor, že okresní dělníky pojišťující pokladny na Slovensku nemohou odepřít náhradu poloviny útrat nemocničního léčení svých členů s poukazem na § 3 zák. čl. XXI:1898, který pro obor nemoc. pojištění pozbyl platnosti ustanovením § 206 zák. čl. XIX:1907. V důvodech bylo uvedeno, že důsledek tohoto předpisu jest, že ostatní předpisy zák. čl. XXI:1898 vedle předpisů zák. čl. XIX:1907 neplatí, čili ze zák. čl. XIX:1907 připouští ze zásady § 59 pouze jedinou výjimku § 9 zák. čl. XXI:1898. Tento pasus v odůvodnění citovaného nálezu vykládá si zástupce žal. úřadu nesprávně, domnívá-li se, že byl v něm vysloven také právní názor, že všechna ustanovení zák. čl. XXI:1898 byla zrušena, kromě § 9, a tedy také § 6 lit. b), neboť nic takového tam vysloveno není. Nebylo k tomu ani příčiny, ježto ve sporu řešeném oním nálezem šlo jen o otázku, platí-li vedle předpisů zák. čl. XIX:1907 také ještě § 3 zák. čl. XXI:1898, kterážto otázka byla zodpověděna záporně. Přitom pak bylo řečeno jen tolik, že ze zásady § 59 zák. čl. XIX:1907, který jedná o povinnosti Zemské úřadovny pro dělnické pojištění nahraditi útraty ošetřování a zaopatření nemocných členů ve věř. nebo práva veřejnosti poživajících nemocnicích, jakož i na universitních klinikách a v zem. porodnicích, připouští zák. čl. XIX:1907 jen jedinou výjimku § 9 zák. čl. XXI:1898. O otázce, která jest předmětem dnešního sporu, zák. čl. XIX:1907 nemá žádného ustanovení. Otázku tuto upravuje § 6 lit. b) zák. čl. XXI:1898. Proto tato norma zůstala v platnosti vedle ustanovení zák. čl. XIX:1907, kterážto ustanovení se jí nijak nedotkla, s ní nijak nekolidují a výslovně ani mlčky tímto zákonným článkem derogována nebyla. A právě jasným a výslovným předpisem § 6 lit. b) cit. zák. článku, na území země Slov. dosud platným, je také odůvodněn právní názor, vyslovený v nál. Boh. A 10.515/33.

Vycházel-li žal. úřad v nař. rozhodnutí z opačného právního názoru o uvedené náhradní povinnosti st-lově, vtyká mu stížnost právem, že není ve shodě se zákonem.

§ 46.

675.

I pravoplatně již povolené exekuce na nároky pojištěnců a jejich příslušníků podle zákona č. 26/1929 Sb. z. a n. o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách je zrušiti z moci úřadu podle § 39, odst. 1, č. 2 ex. ř., pokud přesahují rámec stanovený § 46 zákona č. 26/1929 Sb. z. a n. Rozh. nejv. soudu z 16. XII. 1933, č. j. R II 397/33, Sb. min. sprav. 1170.

§ 46.

676.

I. Předpisy zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 Sb. z. a n., v doslovu zákona ze dne 2. července 1934, čís. 177 Sb. z. a n., platí i při exekuci na dávky, vyplacené Všeobecným pensijním ústavem nebo připuštěnými náhradními ústavy, pokud neodporují předpisu § 46 zákona ze dne 21. února 1929, čís. 26 Sb. z. a n.

II. Předpis § 3 zákona čís. 314/20, připouštějící započítání příplatků jen při vedení exekuce osobou, k vůli které byl příplatek vyměřen, není v rozporu s ustanovením § 46 zákona čís. 26/29.

III. Při exekuci, kterou vede manželka pro své výživné, nelze do důchodu pojištěnce započítati výchovní příplatek, o který se zvyšuje jeho důchod podle § 22 zákona čís. 26/29. Rozh. nejv. soudu z 17. II. 1933, R I 131/33, Váž. obč. 12366.

O exekuci na pensijní důchody, vyplacené Všeobecným pensijním ústavem nebo připuštěnými náhradními ústavami, nebylo v zákoně ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. z roku 1907, ustanovení, nýbrž platily v té příčině předpisy čl. II. zákona ze dne 26. května 1888, čís. 75 ř. zák. a čl. IX. čís. 10 uv. zák. k ex. ř. Od 1. října 1914, kdy nabylo platnosti císařské nařízení ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák., nastala změna potud, že exekuce na pojistné dávky byla připuštěna jen v případech uvedených v § 19a), čís. 1 a 2 tohoto nařízení, jinak byla prohlášena za nepřipustnou. Pokud exekuce byla přípustná, zejména tedy podle § 19a), čís. 1, pro zákonné nároky na výživné, zůstaly jinak v platnosti předpisy zák. čís. 75/1888 a čl. IX. čís. 10 uv. zák. k ex. ř., zejména předpis o existenčním minimu, poněvadž čís. nařízení čís. 138/1914 nechtělo postavení pojištěnce zhoršiti, nýbrž zlepšiti. Zákon čís. 75/1888 byl nahrazen zákonem ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 Sb. z. a n. v doslovu zákona ze dne 2. července 1924, čís. 177 Sb. z. a n. Ten (v § 6) zrušil všechny předpisy, které odporovaly jeho ustanovením, zejména veškeré dosavadní předpisy, kterými exekuce na některé ze služebních platů, uvedených v § 1, nebo na výslužné, odbytné a zaopatřovací platy, uvedené v § 2, byla zcela nebo zčásti vyloučena. Tím pozbyl předpis § 19a), čís. nař. ze dne 27. června 1914, čís. 148 ř. z. platnosti a přípustnost exekuce na nároky pojištěnců z pensijního pojištění řídila se výlučně podle ustanovení zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 Sb. z. a n. Zákonem ze dne 21. února 1929, čís. 26 Sb. z. a n. (§ 46), byla opětně zavedena nezabavitelnost pojistných nároků z důchodů s výjimkou ustanovenou v čís. 1 a 2 tohoto paragrafu. Exekuce pro zákonné výživné byla ustanovením čís. 1 připuštěna až do polovice dávky. Podle § 197 tohoto zákona pozbyla platností dnem jeho účinnosti ustanovení dosavadních právních předpisů, upravujících stejné předměty jako tento zákon, »pokud nejsou tímto zákonem výslovně zachována v platnosti nebo se z něho jinak nepodává«. Zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 Sb. z. a n., nebyl sice výslovně zachován v platnosti, ale z úvahy, že účelem ustanovení § 46 bylo zřejmě zvětšiti ochranu pojištěnců před jejich věřiteli, vyplývá, že zákonodárce nezamýšlel pro obor pensijního pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách úplně zrušiti platnost zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 Sb. z. a n., nýbrž chtěl ho i pro tento obor ponechati v platnosti, pokud neodporuje předpisu § 46 cit. zák. (stejně Gallas: Výklad k zákonu o pensijním pojištění, str. 133). Před-

pis § 3, odst. (2), zákona čís. 314/20, připouštějí započítání příplatků jen při exekuci osobou, k vůli které byl příplatek vyměřen, není v rozporu s ustanovením § 46 zákona 26/29, nýbrž naopak jej doplňuje a zjednává průchod správné zásadě, že výchovné, o které byly zaopatřovací požitky zvýšeny vzhledem k tomu, že pojištěnec musí nésti náklad na výživu nebo výchovu určitě osoby, nemá býtí odmítnáno tomuto svému účelu. Opačný názor by vedl k tomu, že by částka, na kterou by manželka mohla vésti exekuci pro své výživné, byla tím větší, čím by byl větší počet nezaopatřených dětí pojištěncových, ačkoliv počtem dětí vzrůstá i břímě, které pojištěnci ukládá povinnost děti vyživovati, kdežto potřeby manželky o sobě se tím nijak nezvětšují. Jest tedy přisvědčiti rekursnímu soudu, že při exekuci, kterou vede manželka pro své výživné, nelze do důchodu pojištěnce započítati výchovný příplatek, o který se zvyšuje jeho důchod podle § 22 zák. čís. 26/1929.

§ 130.

677.

Přípustnost a předpoklady obnovy řízení o pensijní pojistné povinnosti jest posuzovati — bylo-li jí použito po 1. I. 1929 — podle § 130 zák. čís. 26/1929, třebaš pojistný případ nastal ještě za účinnosti dřívějšího zákona. Nál. nejv. spr. soudu z 10. VI. 1933, čís. 19.414/32, Boh. A. 10602.

Jest nesporno, že proti výměru zem. úřadovny II. z 26. července 1928, kterým byla vyslovena pensijní pojistná povinnost O. M. se zpětným účinkem od 1. července 1923, řádný opravný prostředek přípustný podle odst. 3. § 75 tehdy platného pensijního zákona č. 89/20 podán nebyl. Výměrem tím byla tedy pensijní povinnost jmenovaného formálně pravoplatně stanovena. Změna právního poměru, založeného mezi O. M. a Všeobecným pensijním ústavem tímto správním aktem, nabyvším právní moci, mohla se proto státi zejména použitím mimořádného opravného prostředku. Přípustnost a předpoklady obnovy řízení jako instituce formálního práva procesního nutno posuzovati zásadně vždy podle pozitivních právních norem upravujících

obnovu řízení v době, kdy se jí použije. V daném případě obnovila zem. úřadovna II. řízení, ukončené pravoplatným výměrem z 26. července 1928, svým opravným výměrem z 5. března 1929. Toho dne platil již nový zákon o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách z 21. února 1929, čís. 26 Sb. z. a n., který podle § 193 nabyt účinnosti dnem 1. ledna 1929. Z toho plyne, že obnovu řízení nutno posuzovati podle předpisu daného v § 130 tohoto zákona, jenž ustanovuje, že obnova řízení je zásadně přípustna podle obdoby civ. řádu soud. Jest proto bezdůvodná námitka stížnosti, že v daném případě obnova řízení nebyla vůbec přípustná, odůvodňovaná jednak tím, že O. M. nabyt práv plynoucích z pensijního pojištění již pravoplatným výměrem z 26. července 1928, a že § 130 zák. čís. 26/29, který nabyt účinnosti 1. lednem 1929, nestanoví zpětného účinku, takže se zřetelem na předpis § 5 o. z. o. může se vztahovati jen na pojistné případy, v nichž pojištěnec nabyt nároků na plnění po vyhlášení cit. nového pensijního zákona, jednak poukazem na to, že starý pensijní zákon čís. 89/20 o obnově řízení nemá žádného ustanovení. Při této námitce přehlízí totiž stížnost, že při řešení otázky přípustnosti obnovy řízení jest právně rozhodná toliko zákonná úprava tohoto výjimečného opravného prostředku, platná v době jeho použití. Poněvadž zák. čís. 26/29 nestanoví výslovně jinak, jsou skutečnosti, že obnovené řízení bylo pravoplatně ukončeno a že pojistný případ nastal ještě za účinnosti dřívějšího zákona, právně irelevantní, stejně jako okolnost, upravoval-li tento dřívější zákon obnovu řízení či nikoli. Základním předpokladem pro ni jest jen, že řízení bylo před jejím povolením pravoplatně ukončeno, a nesejde na tom, kdy se tak stalo, pokud pozitivní normou její přípuštění není omezeno na určitou lhůtu po tomto ukončení řízení (jako jest stanoveno na př. v § 87 vl. nař. čís. 8/28). Pro restriktivní výklad § 130 zák. čís. 26/29, jaký snaží se mu dáti stížnost uvedenou svou námitkou, není tedy v tomto ustanovení podle těchto úvah se zřetelem na jeho všeobecné znění žádný opory.

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

Rozhodčí komise podle zák. o závodních výborech, rozhodujíc o výpovědi (propuštění) zaměstnance podle § 3, lit. g) cit. zákona, určuje ve výroku jednu ze tří povinností uvedených v odst. 3 cit. lit. g). Nález rozh. kom. v Plzni z 15. IX. 1933, Rk 8/33.

Rozhodčí komise, zřízená podle zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, č. 330 Sb. z. a n., rozhodla o stížnosti závodního výboru dělnického fy P. proti téže fě do propuštění dělnice M. P. takto právem: Stížností se vyhovuje, propuštění dělnice M. P. prohlašuje se za bezúčinné a jest odpůřčí strana povinna přijati M. P. zpět do práce za dřívějších podmínek.

Důvody: Strany přednesly souhlasně a jest tedy nesporné zjištěno, že odpůřčí strana propustila dne 9. září 1933 dělnici M. P., 43 roky starou vdovu, zaměstnanou v závodě jako nakladačku již 14 a půl roku a že tato propuštěná dělnice v poslední době byla zaměstnána u rychlolisu, jest úplně nemajetnou vdovou a živí svoji 74 leta starou a úplně k práci ne-

schopnou matku. Zástupce odpůřčí strany prohlašuje, že P. byla propuštěna jen pro nedostatek práce v závodě, neboť rychlolisy, u nichž M. P. pracovala, nejsou zaměstnány, u ostatních lisů jest zaměstnána dělnice B., starší než P. P. u jiných lisů práci konati nemůže, ježto jest krátkozraká. Zástupce stížnosti proti tomu uvádí, že odpůřčí strana, zaměstnávající M. P., ani nejednala se závodním výborem o jejím propuštění a že P., která po dlouhou dobu jest v závodě zaměstnána, může nejdéle během dvou dnů zaučiti se u jiného stroje a také nyní, po výpovědi, na jiném místě v závodě pracuje. Rozhodčí komise nemá za prokázáno vzhledem k tomuto přednesu, že by nezaměstnanost u odpůřčí strany byla takového rázu, že by poměry závodu nutně vyžadovaly propuštění M. P. z práce, zejména má rozhodčí komise za to, že by propuštěním mladší síly, když v závodě jest ještě 7 žen mladších než P., mohlo býti se vyvarováno nespravedlivé příkrostiti, kterou jest propuštění dělnice M. P., v závodě více než 14 let zaměstnané, úplně nemajetné a živící 74 let starou, práce neschopnou matku. J. Sojka.

Vysazení člena závodního výboru z práce na týden bez nároku na mzdu rovná se propuštění. (§ 22 zák. o závodních výborech.) Nález rozh. kom. v Brně z 3. III. 1934.

Podle § 22, odst. 2., zákona ze dne 12./8. 1921, č. 330 Sb. zák. a nařízení, nesmí správa závodu dělníky omezovati v jich činnosti jako členů závodního výboru a zejména smějí členové závodního výboru býti propuštěni jen se souhlasem rozhodčí komise.

Jest tedy sporno, zda vysazení předsedkyně závodního výboru V. Č. se rovná propuštění jejímu z práce a zda jest k tomu potřeba rozhodčí komise. Citované ustanovení zákona poskytuje členům závodního výboru ochranu proti omezování jejich činnosti a zvláště proti jejich propuštění. Zákon mluví sice jen o propuštění, ale nelze pochybovati o tom, že se tím rozumí každé jednostranné přerušení pracovního poměru, které se svými účinky rovná propuštění.

A za takové přerušení musí býti pokládáno vysazení trvající týden.

Neboť podle udání zástupce fy nemají vysazení dělníci nároku na mzdu.

Nárok na mzdu jest však tak nerozlučným předpokladem pracovního poměru, že bez ní není ani pracovního poměru.

Nemůže však býti ani pochybnosti o tom, že na další dobu vysazeným členům závodního výboru jest bráněno ve výkonu jich funkce.

Na tomto názoru nemohlo ničeho změnití tvrzení zástupce firmy, že vysazený člen závodního výboru může kdykoliv přijíti do továrny, poněvadž se nepřichází zřídka, že člen závodního výboru nebydlí v místě závodu a nemůže tudíž od něho býti žádáno, aby jako nezaměstnaný do závodu chodil.

Tím méně může býti pokládáno za udržitelné tvrzení zástupce firmy, že usnesení závodního výboru se dějí jen ve schůzích a že po dobu vysazení V. Č. tam byli jiní členové závodního výboru a nikoliv závodního výboru jako celku a kromě toho nepřítomnosti jednotlivých členů může býti znemožněna činnost celého závodního výboru.

Odporovalo by jistě smyslu a účelu ustanovení § 22, kdyby mělo býti ponecháno na vůli zaměstnavatele, aby členy závodního výboru libovolně a kdykoliv vysadil a ze závodu odstranil.

Tím by jistě přece zmařena ochrana členům závodního výboru poskytovaná.

Než i skutečnost zástupcem závodu uváděná, že vysazení dělníci zůstávají přihlášení k nemocenskému pojištění, neodporuje názoru, že vysazení se rovná propuštění, poněvadž služební poměr se nezakládá ani neruší přihlášením nebo odhlášením u nemocenské pojišťovny.

Co se týká konečně zástupcem firmy uváděného započtení doby vysazení do čekací doby pro nárok na dovolenou, musí i tato skutečnost zůstatí pro posouzení trvání či netrvání poměru bez významu.

Ze všech těchto důvodů došla rozhodčí komise k přesvědčení, že v daném případě firmou Viktoria nařízené týdenní vysazení předsedkyně závodního výboru V. Č. jest pokládati za propuštění ve smyslu § 22 zák. z 12./8. 1921, č. 330 Sb. z. a nař., a že tedy k němu bylo třeba souhlasu rozhodčí komise. Poněvadž se tak stalo bez tohoto

souhlasu, musilo vysazení býti prohlášeno za odporující zákonu. J. Hubálek.

Byl-li pro více závodů téhož podniku zvolen jeden závodní výbor, jest i tehdy povinná správa závodu podle § 6 nař. č. 2/1922 Sb. z. a n. doručiti předsedovi závodního výboru seznam všech zaměstnanců podniku. Nález rozh. kom. v Praze z 17. II. 1934, Rz 8/34-3.

Stěžovatelka navrhla vydání shora uvedeného nálezu a tvrdila sporně, že volební výbor, resp. závodní výbor obdržel k letošním volbám závodního výboru neúplný seznam zaměstnanců, z něhož byla vypuštěna jména zaměstnaných z administrace a nakladatelství, Svěpomoci a z kanceláře firmy.

Prokurista odpůrkyně prý prohlásil, že tito zaměstnanci nemají práva býti ve volebním seznamu a nevztahuje se na ně ochrana zákona o závodních výborech. Toto rozhodnutí znemožňuje řádné vykonávání povinností volebního výboru a zdržuje provedení nových voleb.

Odpůrkyně navrhla zamítnutí stížnosti a uvedla, že nevydala předsedovi dosavadního závodního výboru firmy seznam všech zaměstnanců proto, poněvadž vede v Praze tiskárnu, nakladatelství a ústřednu. Všeobecně tyto podniky jsou samostatné a závodní výbor týká se pouze tiskárny. Všechny tyto odbory byly dosud samostatné, ale měly společný závodní výbor.

V tomto případě nejde o rozhodnutí, kolik závodních výborů se má voliti v podnicích odpůrkyně v Praze, nýbrž o povinnost odpůrkyně podle § 6, odst. 1., nařízení vlády republiky Československé ze dne 29. XII. 1921, č. 2 Sb. z. a n. z roku 1922, které slouží případům voleb do závodního výboru. Tato povinnost nemá nic co dělati s právem zaměstnanců na volbu jednoho nebo více závodních výborů a neprejudikuje odpůrkyni ohledně námitek do voleb závodního výboru. J. Karajs.

O námitce nepřislušnosti jest v pracovních sporech rozhodnouti o prvním roku usnesením. Usnesení kraj. soudu civ. v Praze jako rekursního ve sporech pracovních ze 17. II. 1934, Opr 63/34-7.

O jednání o rozhodování o námitce nepřislušnosti před soudy pracovními platí zvláštní, od obecných zásad řízení soudního zcela odlišné ustanovení.

Podle § 25 zák. o prac. soudech má býti totiž o námitce nepřislušnosti rozhodnuto o 1. roku usnesením; rok tento koná se před předsedou senátu nebo jeho náměstkem, tedy před samosoudcem. Musí tedy o námitce té rozhodnouti jedině samosoudec. Také i z první věty § 27 cit. zákona vyplývá jasně, že z jednání a rozhodování o námitce nepřislušnosti soudu jsou soudci laikové vyloučeni.

Poněvadž však v tomto případě postup shora vylíčený zachován nebyl a o námitce té jednal a o ní také rozhodoval senát, je naříkané usnesení i s řízením jemu předcházejícím podle § 28 č. 2 zákona o prac. soudech zmatečné, ježto soud nebyl řádně obsazen.

Tato zmatečnost sice vytýkána nebyla, soud však k ní musí v každém stadiu řízení přihlížeti, a proto bylo rozhodnuto, jak shora uvedeno.

Dr. F. Kraus.

Vychází 20. každého měsíce. — Předplatné ročně Kč 20.—, s přílohou »Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva« ročně Kč 32.—, pro předplatitele časopisu »Odborové sdružení československé« Kč 12.—, s přílohou »Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva« Kč 18.—. Redakce, správa a výpravna v Praze I., Na Perštýně 11. — Majitel: Odborové sdružení československé. — Vydavatel a odpovědný redaktor Rudolf Tayerle. — Řídící redaktor Jaromír Hlaváček. — Tiskem Lidové knihtiskárny A. Němec a spol., Praha II., Hlavná ul. 7.